

Nr 3.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1917; given Stockholms slott den 14 januari 1916.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen *dels* besluta de ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907, som framgå av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till nådig kungörelse i ämnet;

dels ock godkänna det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1917 samt bestämma telegrafverkets anslag för driftkostnader under samma år, förslagsvis, till 15,300,000 kronor, att utgå direkt av telegrafmedlen.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden HASSELROT,
 VON SYDOW,
 friherre BECK-FRIIS,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VENNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

I skrivelse den 24 september 1915 har telegrafstyrelsen avgivit förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1917.

Avlönings-
förhållan-
dena i vissa
fall vid
extra befatt-
ningshava-
res beförd-
ran till
ordinarie
tjänst.

Motion vid
1914 års
förra riksdag.

Innan jag ingår på denna framställning, ber jag emellertid få redogöra för en tidigare uppkommen fråga angående avlöningsförhållandena i vissa fall vid extra befattningshavares vid telegrafverket befördran till ordinarie tjänst vid verket.

I en vid 1914 års förra riksdag inom andra kammaren väckt motion, nr 236, hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t låta utreda, bland annat, vilka åtgärder, som lämpligen borde vidtagas för att bereda dem, vilka anställdes som ordinarie i lägre grad vid telegrafverket, minst samma löne-

förmåner som dem de haft under sin anställning som extra, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Efter att först hava yttrat sig i ett annat ämne, varom här ej är fråga, anförde motionären till stöd för sin ovan omförmälda hemställan följande:

»En annan och än mera betydande olägenhet är, att den ordinarie personalen stundom under en följd av år får nöja sig med en lägre avlöning än den extra. Som exempel kan nämnas, att en extra linjearbetare kan, under förutsättning av hög yrkesskicklighet, komma upp till en högsta lön i Stockholm (daglön, dyrtorstillägg och s. k. specialpengar) av kronor 1,575. Anställes han på ordinarie stat, blir hans begynnelselön kronor 1,392, alltså en minskning av kronor 183. Motsvarande löner i Göteborg bliva resp. kronor 1,500 och 1,344, alltså minskning kronor 156. Liknande exempel skulle kunna framdragas från landets alla delar.

Den verkliga skillnaden blir emellertid ännu större, emedan den extra personalen har sön- och helgdagar fria, medan den ordinarie i regel får arbeta varannan dylik dag. Om sålunda de förra ha 300 arbetsdagar pr år, ha de senare omkring 330, vilket innebär en än lägre ersättning för deras arbete.

För telegrafverket är det tydligen i högsta grad önskvärt, att till ordinarie befattningar erhålla de allra dugligaste bland den extra personalen. Men med de nuvarande lönestaterna direkt motverkas detta önskemål. Det är ju i regel de mest yrkesskickliga bland den extra personalen, vilka under en lång följd av år varit anställda i telegrafverkets tjänst, som komma upp i den högsta daglönen.

Då ordinarie befattningar inrättas, draga sig dessa personer i det längsta för att anmäla sig som sökande, emedan de då erhålla dels lägre lön, dels längre arbetstid. Hittills torde verkets ordinarie personal glädjande nog ha rekryterats bland de dugligaste arbetarna, även om många bland dem därvid fått göra ekonomisk uppoffring, men någon säkerhet för att förhållandet även framdeles skall gestalta sig lika gynnsamt har man alls icke med nu gällande lönestat.

Enligt vad jag av kungl. telegrafstyrelsen erfarit, har den också beaktat dessa synpunkter. Den hade förmodat, att genom 1912 års lönereglering skulle olägenheten avhjälpas, men då den extra personalen sedan dess sett sig nödsakad utverka förhöjning i sin avlöning, kvarstår alltså det missförhållandet att en extra arbetare, som antages till ordinarie befattning, kan få börja med lägre lön än han förut haft och därjämte längre arbetstid.

I statens järnvägars avlöningsreglemente finnes en bestämmelse, enligt vilken extra ordinarie personal, som befordras till ordinarie, skall placeras i sådan lönegrad, att dess inkomster icke understiga vad de förut haft. Telegrafstyrelsen säger sig ha uppmärksammat detta och tänkt vid första lämpliga tillfälle föreslå liknande bestämmelser vid telegrafverket. Detta är ju glädjande, men synnerligen önskvärt hade då varit, om dessa nya bestämmelser kunnat tillämpas redan för de ordinarie befattningar, vilka nu äro föreslagna att inrättas. Annars komma ju dessa befattningars blivande innehavare in under samma ekonomiskt sämre system som de kamrater, vilka redan äro där, och det är måhända då icke så lätt att vinna rättelse igen.

Hur systemet har verkat för en del av personalen, bör i detta sammanhang belysas med ett par exempel.

Arbetare, som anställdes vid telegrafverket 1897 och av en händelse kommo att tjänstgöra som extra reparatörer, anställdes vid den nya statens ikraftträ-

dande 1908 som ordinarie reparatörer. Andra personer, med endast ett å två års kortare anställningstid, som kommit att tjänstgöra som extra linjeförmän och därvid förvärvat en mångsidig erfarenhet i specialarbeten, komma först på ordinarie stat något år senare. Att de fått tjänstgöra som extra linjeförmän i stället för som extra reparatörer, var ju icke deras fel. Yrkesskickligheten var därför icke mindre, men de kommo dock väsentligt efter i lönehänseende. Från personalen har jag inhämtat, att skillnaden i lön mellan dessa olika kategorier av personal kan belöpa sig till 300—600 kronor pr år, vilket under en följd av år blir högst avsevärda belopp. Helt naturligt kännes detta synnerligen bittert för dugande arbetare, som ägnat hela sin tillvaro åt ett statens verk.

Enahanda förhållanden inträda i ganska många fall för dem, som från extra befordras till ordinarie befattning. Efter några år kunna de se tillbaka och finna, att deras inkomst varit kanske ett tusental kronor mindre, än om de kvarstannat som extra, varjämte deras arbetstid varit ganska avsevärt förlängd.

Visserligen gäller detta endast i mindre grad för dem, som före 1908 tjänstgjort som reparatörer, d. v. s. innan den nya staten trädde i kraft, enär telegrafstyrelsen för deras vidkommande begagnade sig av sin befogenhet att bevilja ett personligt lönetillägg, som åtminstone för de första åren neutraliserade den nedsättning anställningen som ordinarie medförde, men då alla de, som icke före 1908 tjänstgjort som reparatörer, bliva utan detta personliga tillägg, är det för dem en ekonomisk försämring att befordras till ordinarie.»

Motion vid
1914 års
senare riksdag.

Då motionen icke kom till behandling, gjordes, under hänvisning till den i densamma förebragta motivering, enahanda hemställan i en vid 1914 års senare riksdag likaledes i andra kammaren väckt motion, nr 67.

Bikedagens
skrivelse den
26/8 1914, nr
202.

I en den 26 augusti 1914 avlåten skrivelse, nr 202, anförde riksdagen därefter följande:

»Vad motionärerna anført till stöd för denna framställning har riksdagen funnit vara förtjänt av uppmärksamhet.

Det av motionärerna avsedda förhållandet, att en linjearbetare vid befordran till reparatör kan få vidkännas en inkomstminskning — vilket förhållande lär förklaras därav, att, efter det den senast genomförda löneregleringen för telegrafverkets tjänstemän trätt i kraft, linjearbetarna erhållit förbättrade avlöningsförmåner — synes nämligen medföra olägenheter av den art, att åtgärder för desammas undanröjande torde erfordras. Riksdagen vill i detta hänseende erinra därom, att i avlöningsreglementet för statens järnvägar den 15 november 1907, § 4 mom. 4, intagits ett stadgande, enligt vilket järnvägsstyrelsen beretts möjlighet att inom vissa gränser i begynnelseavlöning tilldela ny innehavare av ordinarie befattning vid statens järnvägar ett för befattningens ifrågakommande högre arvode. Utan att vilja yttra sig därom, huruvida en liknande bestämmelse bör intagas i telegrafverkets avlöningsreglemente, vill dock riksdagen uttala sig för, att en utredning i frågan varder vidtagen.»

Riksdagen anhöll alltså, det täcktes Kungl. Maj:t låta verkställa utredning angående vilka åtgärder, som kunde anses böra vidtagas för

att förhindra, att extra befattningshavare vid telegrafverket vid befordran till ordinarie befattning vid verket finge lida minskning i förut innehavda avlöningsförmåner, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill omständigheterna kunde föranleda.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt telegrafstyrelsen att avgiva utlåtande i ärendet, har styrelsen i skrivelse den 23 september 1914 med förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader efterkommit befallningen.

Utlåtande av
telegraf-
styrelsen.

Telegrafstyrelsen har därvid till en början meddelat, att, sedan 1907 års avlöningsreglemente genom kungörelse den 29 juni 1912 undergått vissa ändringar, avseende bland annat förhöjning av begynnelseavlönningarna för den lägst avlönade linjepersonalen, linjeförmän och reparatörer, styrelsen den 18 december 1912 efter förhandlingar med arbetarna vid telegrafverkets linjedistrikt fastställt ny prislista för dessas avlöningar, vilka därigenom blivit i viss mån höjda. Därigenom inträffade, fortsätter styrelsen, att arbetare vid linjedistriktet, om de under längre tid varit anställda vid telegrafverket eller vore yrkesutbildade eller vore anställda såsom förmän, ofta komme att vid befordran till reparatör eller linjeförman erhålla lägre avlöning än de såsom arbetare åtnjutit. För att råda bot därför hade styrelsen haft för avsikt att vid lägligt tillfälle föreslå en, huvudsakligen på föreskrift i det för statens järnvägar gällande avlöningsreglemente grundad ändring i avlöningsreglementet för telegrafverket.

Efter att hava erinrat om vad, på sätt ovan nämnts, tidigare förekommit i ärendet, yttrar styrelsen vidare:

»Såsom ovan erinrats, återfinnes i nådiga avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907 under § 4 mom. 4 följande stadgande: 'I fråga om befattning med lägsta arvode av 2,400 kronor eller därunder må dock järnvägsstyrelsen, där särskilda omständigheter föreligga och den av Kungl. Maj:t för året fastställda arvodesstaten sådant medgiver, i begynnelsearvode tilldela ny innehavare av dylik befattning ett för befattningen ifrågakommande högre arvode.' Rörande detta av 1906—1907 års löneregleringskommitté för järnvägsstaten föreslagna stadgande anförde nämnda kommitté (sid. 328) följande: 'Då det nu gäller att åt statens järnvägar giva en affärsmässig förvaltning, bör järnvägsstyrelsens händer uppenbarligen icke bindas hårdare än för närvarande i fråga om möjligheten att, när omständigheterna undantagsvis därtill föranleda, lämna nytillträdande befattningshavare med nyssnämnda begränsning högre avlöning än minimilönen. Jämte den i § 3 för Kungl. Maj:t bibehållna rätten att bestämma antalet av de arvoden, som motsvara de nuvarande klassarvoden, skulle detta bliva den enda återstoden av klassarvodenas ursprungliga egenskap av rörlighet och anpassning efter de växlande förhållandena. Den vanligaste anledningen bleve nog, att någon kommit att stå kvar i extra tjänst så länge, att det lägsta arvodet icke bleve tillräckligt för hans avlöande.

Men det bör ock, enligt kommitténs mening, hållas öppet för järnvägsstyrelsen att kunna genom en något bättre begynnelselön än det lägsta fastställda arvudet lämna gottgörelse för en grundligare fackutbildning än det stadgade minimum.' Det ifrågavarande stadgandet godkändes såväl av Kungl. Maj:t genom nådiga propositionen till 1907 års riksdag nr 164 (sid. 213) som ock av riksdagen, vilken i sin skrivelse nr 242 (sid. 23) uttalade sitt förlitande på att stadgandet icke skulle tillämpas annat än undantagsvis och då statens järnvägars intresse så verkligt fordrade.

Enligt gällande prislista å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linje-distrikt utgår normalavlönning per år, räknat till 300 arbetsdagar:

under 1:sta och 2:dra året med kr.	975
» 3:dje året	» » 1,050
» 4:de och 5:te året	» » 1,125
» 6:te och 7:de »	» » 1,200
» 8:de och 9:de »	» » 1,275
samt därefter	» » 1,350.

Stadslagsarbetare i Backe och 37 andra orter samt lantlagsarbetare inom viss rayon utanför samma orter uppbära utöver normalavlöningen 25 öres dyrortstillägg per arbetsdag eller 75 kronor per år. Stadslagsarbetare i Boden, Djursholm, Gällivare, Kiruna, Luleå, Neglinge, Saltsjöbaden, Stockholm och Stocksund samt lantlagsarbetare inom viss rayon utanför samma orter uppbära utöver normalavlöningen ett dyrortstillägg av 50 öre per arbetsdag eller 150 kronor per år. För yrkesarbetare, vartill räknas murare, smeder, snickare och plåtslagare, samt för sådana arbetare, som huvudsakligen äro sysselsatta med apparatuppsättning, stationsinredning eller kabelskarvning, ökas normalavlöningen med 25 öre per arbetsdag eller 75 kronor per år. Arbetare, som fått sig anförträtt att tjänstgöra såsom lagförmän för arbetslag eller i förråd, erhåller utöver dagavlöningen så kallade förmanspenningar med 50 öre till en krona per arbetsdag eller 150 till 300 kronor per år.

På grund härav ökas nyss angivna normalavlöningar på följande sätt:

	Å orter, där dyrortstillägg ej förekommer		I och vid Backe m. fl. orter.			I och vid Boden m. fl. orter.		
	Yrkes- arbe- tare.	För- man högst.	Arbe- tare.	Yrkes- arbe- tare.	För- man högst.	Arbe- tare.	Yrkes- arbe- tare.	För- man högst.
Under 1:a och 2:a året	1,050	1,350	1,050	1,125	1,425	1,125	1,200	1,500
» 3:e »	1,125	1,425	1,125	1,200	1,500	1,200	1,275	1,575
» 4:e och 5:e »	1,200	1,500	1,200	1,275	1,575	1,275	1,350	1,650
» 6:e » 7:e »	1,275	1,575	1,275	1,350	1,650	1,350	1,425	1,725
» 8:o » 9:e »	1,350	1,650	1,350	1,425	1,725	1,425	1,500	1,800
samt därefter	1,425	1,725	1,425	1,500	1,800	1,500	1,575	1,875

Lägsta årsavlöningen till reparatörer och linjeförmän åter utgör, inberäknat hyresbidrag och dyrtorstillägg:

	Reparatör av		Linjeförman 1:sta lönegraden.
	2:dra lönegraden.	1:sta lönegraden.	
I Boden, Djursholm, Gällivare, Kiruna, Neglinge, Saltsjöbaden, Stockholm och Stocksund	1,392	1,479	1,653
I Luleå	1,392	1,473	1,653
» Göteborg och tre andra orter	1,344	1,428	1,596
» Eskilstuna och åtta andra orter	1,344	1,422	1,596
» Borås och tolv andra orter	1,331	1,397	1,596
» Bollnäs och två andra orter	1,306	1,372	1,596
» Backe och åtta andra orter	1,281	1,372	1,596
» Älvsjö	1,248	1,326	1,482
» Nynäshamn och Oxelösund	1,248	1,320	1,482
» Arvika och nio andra orter	1,235	1,295	1,482
» Alingsås och nitton andra orter	1,210	1,270	1,482
å alla övriga orter	1,185	1,270	1,482

En jämförelse mellan ovan angivna årsinkomster för arbetare, yrkesarbetare och förmän, å ena sidan, samt förenämnda begynnelseavlöningar till reparatörer och linjeförmän av 1:sta lönegraden, å andra sidan, utvisar, att på grund av storleken utav de avlöningar, som de förra enligt ovannämnda prislista åtnjuta, i ett synnerligen stort antal fall befordran till ordinarie befattning kommer att medföra minskning i årsinkomster, som kan belöpa sig ända till omkring 400 kronor, vartill kommer att de ordinarie tjänstemännen hava att erlagga pensionsavgifter. Vid befordran till linjeförman av 2:dra lönegraden inträffar däremot icke dylik olägenhet, emedan linjeförmännen av 2:dra lönegraden, vilka sakna fast stationeringsort, hava dagtraktamente till belopp av 3 kronor året om. Ej heller kan, såsom avlöningarna till den icke ordinarie personalen nu äro avvägda, berörda olägenhet inträffa i andra än ovan angivna fall.»

Med hänsyn till den sålunda förebragta utredningen har telegrafstyrelsen hemställt, att såsom mom. 5 av § 4 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 måtte införas ett stadgande av följande lydelse:

»Telegrafstyrelsen äger tilldela den, som konstitueras till reparatör av 1:sta eller 2:dra lönegraden eller till linjeförman av 1:sta lönegraden, avlöning efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, att hans sammanlagda avlöningsförmåner icke komma att understiga den årsin-

komst, han vid tiden för konstituerandet åtnjutit på grund av gällande prislista å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linjedistrikt.»

Telegrafstyrelsen har slutligen framhållit, hurusom genom ett sådant stadgande möjlighet skulle hållas öppen för telegrafstyrelsen att så avpassa avlöningen till en arbetare eller förman, som konstituerades till reparatör eller linjeförman av 1:sta lönegraden, att han icke komme att lida minskning i sin årsinkomst från verket.

Utlåtande av
1914 års kom-
mitté för reg-
lering av löne-
förhållanden
vid statens
järnvägar.

Vidare har 1914 års kommitté för reglering av löneförhållanden vid statens järnvägar inkommit med infordrat utlåtande av den 11 maj 1915.

Kommittén yttrar följande:

»Riksdagen har hemställt om utredning angående vilka åtgärder, som böra vidtagas för att förhindra att extra befattningshavare vid telegrafverket vid befordran till ordinarie befattning vid verket må lida minskning i förut innehavda avlöningsförmåner. Kommittén, som närmast haft att uppmärksamma de förhållanden av angiven art, som kunna uppkomma för personalen vid statens järnvägar, har beträffande de icke ordinarie befattningshavare inom sistnämnda verk, vilka enligt gällande rekryteringsbestämmelser kunna komma i fråga till erhållande av ordinarie anställning, ansett en huvudsynpunkt för vinnande av det åsyftade målet vara ett praktiskt ordnande av rekryteringen i sådan riktning, att tiden för vederbörandes anställning såsom icke ordinarie i möjligaste mån inskränkes till vad som i varje fall kan anses nödigt. I allmänhet bör sålunda enligt kommitténs mening en dylik befattningshavare, då han befunnits lämplig för verket och stadigvarande behov av hans arbete därstädes föreligger, så snart ske kan befordras till ordinarie. Denna uppfattning har även kommit till uttryck i det vid statens järnvägar sedan den 1 april 1914 gällande reglementet för antagande och utbildning av manlig tjänstepersonal, särskilt genom de allmänna uttalandena i förordet till samma reglemente. Genomföres i största möjliga omfattning ett dylikt system, torde efter någon tid de fall, då vederbörandes avlöning vid befordringen till ordinarie komme att överskjuta den i avlöningsreglementet för ordinarie personal fastställda begynnelseavlöningen, bliva väsentligt färre än vad förut varit händelsen.

Enligt vad kommittén har sig bekant, hava dessa principer även för telegrafverkets vidkommande vunnit tillämpning i fråga om sådan personal, vilken i likhet med ovan avsedda befattningshavare vid statens järnvägar är anställd i extra ordinarie tjänst med utsikt att befordras till viss däremot svarande ordinarie befattning, såsom exempelvis den vid stationerna anställda icke ordinarie assistent- och telegrafistpersonalen.

Vad åter angår de i riksdagens föreliggande skrivelse närmast åsyftade befattningshavarna, eller de, vilka antagas till reparatörer eller linjeförman vid telegrafverket, så ställa sig befordringsförhållandena för dem väsentligen annorlunda. Till ifrågavarande ordinarie befattningar utses nämligen icke personer från vissa motsvarande grupper av extra ordinarie tjänstemän, utan sker valet här bland samtliga de vid verket på extra stat anställda linjearbetarna. Då vederbörandes erfarenhet och yrkesskicklighet härvidlag givetvis äro avgörande, måste, såsom telegrafstyrelsens utredning ock giver vid handen, ofta inträffa, att

den befordrade såsom icke ordinarie hunnit upp till en avlöning, som överstiger den för den ordinarie befattningen fastställda begynnelseavlöningen.

Frånsett dessa förhållanden lär det för övrigt icke, vad någotdera verket angår, kunna helt undvikas, att under vissa förhållanden en del icke ordinarie personal, som kan komma i fråga att befordras till ordinarie, får kvarstå såsom icke ordinarie så länge, att en förhöjd begynnelseavlöning måste tillgripas vid konstituerandet till ordinarie, på det att icke befattningshavaren må lida direkt förlust. För alla dessa fall synes det kommittén riktigt, att i avlöningsreglementena för de olika verken finnas intagna föreskrifter, syftande till att tillförsäkra vederbörande vid konstituerandet till ordinarie minst lika höga löneförmåner som dem, vilka han senast såsom icke ordinarie uppburit, och att såsom följd härav även inrymmes bemyndigande för de respektive verkens styrelser att bestämma vilken löneklass, som bör tillämpas.

Härvid vore det givetvis till fördel, om löneskalorna för de båda personalgrupperna, ordinarie och icke ordinarie, kunde göras delvis jämnlöpande, så att varje för den senare gruppen bestämt avlöningsbelopp, vilket nådde upp till den ordinarie personalens avlöning, funne sin motsvarighet i en löneklass för den ordinarie gruppen. Den åtnjutna lönen såsom icke ordinarie jämte tiden, varunder densamma uppburits, bleve då på förhand bestämmande för avlöningen vid ordinarieblivandet, något som både med hänsyn till statförlagens uppgörande och ur den enskilda befattningshavarens synpunkt förefaller önskvärt. Svårigheter för en sådan anordning möta visserligen såväl vad statens järnvägar som måhända än mer vad telegrafverket beträffar däruti, att den ordinarie personalens avlöning finnes bestämd i ett av Kungl. Maj:t efter riksdagens medgivande utfärdat avlöningsreglemente, under det att den icke ordinarie personalens avlöning bestämmes inom vederbörande verk mer eller mindre efter förhållandena på den allmänna arbetsmarknaden. Men kommittén anser dock lämpligt, att man vid varje reglering för sistnämnda personal så mycket som möjligt tager sikte på det ovanangivna önskemålet om likformighet och jämnlöpande löneskalor. Härvidlag bör givetvis jämförelsen gälla de avlöningsformer, som kunna anses fasta eller grundläggande, och sålunda bortses från allehanda extra ersättningar under olika förhållanden såsom ortstillägg, övertidsersättning, ackordsvinst m. m. Åt vederbörande verk torde böra lämnas att föreskriva, vilka avlöningsformer för den icke ordinarie personalen, som sålunda må anses motsvara den ordinarie personalens fasta avlöning. För de fall, då likformighet ej låter sig åvägabringa, bör vederbörande styrelse jämväl hava rätt att tilldela det ordinarie arvode, som är närmast *högre* än ifrågakommande extra.

Såväl av riksdagen som av telegrafstyrelsen har till stöd för de ifrågasatta bestämmelserna åberopats den i § 4 mom. 4 av avlöningsreglementet för statens järnvägar järnvägsstyrelsen tillerkända rätten att inom vissa gränser bestämma begynnelsearvodet till högre än det för befattningen förekommande lägsta arvodet. Detta stadgande anser kommittén emellertid, med den allmänna lydelse, det för närvarande har, icke innebära tillräcklig garanti mot att en förhöjd begynnelseavlöning genom järnvägsstyrelsens åtgärd kan komma till användning även utan att sådant påkallas av förhållandet till vederbörandes avlöning såsom icke ordinarie. Det sistnämnda anser kommittén varken lämpligt eller överensstämmande med de uttalanden, som vid stadgandets tillkomst av statsmakterna gjorts. Rätten att genom erbjudande av högre begynnelseavlöning tillförsäkra verket särskilt

dugande arbetskrafter, vilket lär vara den andra grunden för ett stadgande om högre begynnelseavlöning, torde för varje fall böra vara förbehållen Kungl. Maj:t. För vederbörande styrelse bör, enligt kommitténs mening, allenast finnas möjligheten att, på sätt ovan antytts, reglera förhållandet mellan den icke ordinaries och den ordinaries avlöning. Kommittén kan sålunda icke tillstyrka införandet i avlöningsreglementet för telegrafverket av ett stadgande, motsvarande den nuvarande lydelsen av andra stycket uti § 4 mom. 4 i avlöningsreglementet för statens järnvägar.»

Efter att hava redogjort för telegrafstyrelsens ovan återgivna förslag i ämnet anför kommittén vidare:

»Då enligt telegrafstyrelsens utredning de av kommittén ovan berörda förhållandena icke kunna inträffa i andra fall än de med styrelsens förslag avsedda, och då detta förslag i övrigt till sin innebörd står i överensstämmelse med vad kommittén förut framhållit, får kommittén i underdanighet tillstyrka, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen införande i avlöningsreglementet för telegrafverket § 4 av ett nytt moment av den huvudsakliga lydelse telegrafstyrelsen föreslagit. Dock bör, enligt kommitténs mening, däri tydligt angivas, att högre avlöning ej må tillämpas än som betingas av hänsyn till vederbörandes förmåner såsom icke ordinarie. Därjämte bör föreskrivas, att vid jämförelsen mellan avlöningsförmånerna bör räknas med den avlöning såsom icke ordinarie, varav vederbörande skulle hava kommit i åtnjutande från tiden för konstituerandet, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, detta för att icke tjänstemannen i något fall såsom ordinarie må komma i sämre ställning än han varit berättigad att påräkna. Sådant kan nämligen eljest inträffa, om vederbörande från tidpunkten för ordinarieblivandet haft att vänta löneförhöjning såsom icke ordinarie. Stadgandet bör därför, enligt kommitténs uppfattning, erhålla följande lydelse:

»Telegrafstyrelsen äger tilldela den, som konstitueras till reparatör av 1:sta eller 2:dra lönegraden eller till linjeförman av 1:sta lönegraden, avlöning efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, som motsvarar, eller, därest full motsvarighet ej förefinnes, närmast överstiger den avlöning, för år räknat, han från tiden för övergången på ordinarie stat skulle, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, hava åtnjutit på grund av gällande prislista å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linjedistrikt'.»

Förnyat utlåtande av telegrafstyrelsen.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt telegrafstyrelsen att, med avseende å vad kommittén sålunda anfört, avgiva förnyat utlåtande, har styrelsen i skrivelse den 27 juli 1915 förklarat sig icke hava något att i sak erinra mot kommitténs anmärkningar i avseende å styrelsens förslag.

Då emellertid kommitterades formulering av det ifrågasatta stadgandet skulle under vissa förutsättningar, som kommitterade synbarligen icke tänkt sig, kunna leda till med detsamma ej avsedda konsekvenser, har styrelsen föreslagit, att stadgandet i stället avfattas sålunda:

»5:o) Telegrafstyrelsen äger tilldela den, som konstitueras till reparatör av 1:sta eller 2:dra lönegraden eller till linjeförman av 1:sta lönegraden, avlöning

efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, att hans sammanlagda avlöningsförmåner för år räknat icke komma att understiga, utan motsvara eller, därest full motsvarighet ej kan ernås, så nära som möjligt överensstämma med den årsinkomst, han från tiden för övergången på ordinarie stat skulle, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, hava åtnjutit på grund av gällande prislista å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linjedistrikt.»

Av den förebragta utredningen framgår, att det förhållandet, att en extra befattningshavare vid telegrafverket vid befordran till ordinarie befattning vid verket kommer att lida minskning i förut innehavda avlöningsförmåner, visat sig inträffa endast i de fall, att en sådan extra befattningshavare befordras till reparatör av 1:sta eller 2:dra lönegraden eller till linjeförman av 1:sta lönegraden. Att åtgärder böra vidtagas för att för framtiden förekomma ett sådant missförhållande synes mig uppenbart. Vad angår sättet härför delar jag telegrafstyrelsens och järnvägskommitténs uppfattning, att olägenheten i fråga bäst avhjälpes därigenom, att telegrafstyrelsen för nu förevarande fall erhåller rätt att inom vissa gränser bestämma begynnelsearvodet högre än det för befattningen förekommande lägsta arvode. Mot den av järnvägskommittén i detta syfte föreslagna tilläggsbestämmelsen till § 4 av avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket med den av telegrafstyrelsen däri förordade redaktionsförändringen har jag ej funnit anledning till erinran.

*Departements-
chefen.*

I detta sammanhang ber jag att få meddela, att från telegraf- och telefonmannaförbundet inkommit framställning därom att de, som under tiden från den 1 januari 1908 till tidpunkten för den förutnämnda, ifrågasatta nya bestämmelsens ikraftträdande befordrats till ordinarie, må från sistnämnda tidpunkt bliva inrangerade i den lönegrad, vari de skulle blivit placerade, ifall bestämmelsen gällt under tiden från det de erhållit ordinarie anställning.

Onekligt är, att de befattningshavare, framställningen avser, komma att erhålla en i lönehänseende mindre gynnad ställning än de, vilka befordras till ordinarie efter det den nya bestämmelsen trätt i kraft. Med hänsyn till de avgjorda betänkligheter mot att giva bestämmelser om avlöningsförmåner retroaktiv verkan, för vilka riksdagen vid upprepade tillfällen givit uttryck, har jag emellertid ansett mig icke kunna understödja, att framställningen föres fram till riksdagen.

Jag övergår härefter till staten för driftkostnaderna under år 1917 och har därvid att först behandla:

A. Avlöningsstaten.

Avlönings- staten.

Denna upptager anslag för telegrafstyrelsen, för linjedistriktet, för trafikdistriktet och stationerna, för verkstaden samt särskilda anslag.

1. Telegrafstyrelsen.

Beträffande tjänstemännen hos telegrafstyrelsen föreslår styrelsen, dels att föreståndaren för undervisningsanstalten måtte i avlöningsreglementet och i staten upptagas bland byråtjänstemän av högre lönegraden, dels ock att följande nya befattningar måtte uppföras i staten, nämligen en byråtjänsteman av lägre lönegraden, två linjeingenjörer, en kontrollör av 1:sta lönegraden och två vaktmästare.

Uppflyttning i
högre lönegrad
av förestån-
daren för
undervisnings-
anstalten.

Redan i sin skrivelse den 23 september 1914 med förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1916 gjorde styrelsen framställning om, att föreståndaren för undervisningsanstalten måtte överflyttas från den lägre till den högre graden av byråtjänstemän. På sätt jag vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1915 anförde, fann jag vad styrelsen till stöd för denna framställning anfört vara nog så beaktansvärt, men ansåg mig icke för det dåvarande böra förorda den ifrågasatta löneförbättringen för nämnde tjänsteman, enär under de rådande ekonomiska förhållandena några löne regleringar icke utan tvingande skäl borde föreläggas 1915 års riksdag. I enlighet därmed blev styrelsens förslag ej heller förelagt nämnda års riksdag.

I förevarande avseende yttrade telegrafstyrelsen i oförmälda skrivelse den 23 september 1914 följande:

»Enligt avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907 med däri sedermera gjorda ändringar äro byråtjänstemännen hos telegrafstyrelsen indelade i två avlöningsklasser. Den första, till vilken höra sekreteraren, kamreraren, sekreteraren och aktuarien, byråingenjören, förrådsintendenten och byråkontrollören, åtnjuta avlöning av lägst 4,600 kronor och högst, efter 12 år, 7,000 kronor, varjämte deras pensionsunderlag utgör 4,600 kronor samt rätt till semester under en och en halv månad årligen tillkommer dem. Övriga byråtjänstemäns begynnelseavlöning är 3,400 kronor och slutavlöning, som uppnås efter 15 år, 6,000 kronor; deras pensionsunderlag utgör 3,900 kronor och semester en månad årligen. Till denna sista grupp av byråtjänstemän hör, bland andra,

föreståndaren för telegrafverkets undervisningsanstalt. Hans åliggande anges i gällande arbetsordning sålunda:

att uppgöra förslag till undervisningsplan och läsordning för de lärokurser, som jämlikt styrelsens beslut vid undervisningsanstalten anordnas;

att dels hava tillsyn över undervisningen vid denna anstalt och dels själv meddela undervisning i telegrafi och telefoni;

att uppgöra förslag i avseende å behovet av undervisningsmateriel samt kostnadsberäkning för sådan undervisningsmateriel, som ej kan omedelbart från verkets förråd erhållas;

att handhava värden av den hos undervisningsanstalten befintliga samling av böcker m. m. samt upprätta fullständig förteckning över densamma och efter hand komplettera denna förteckning;

att avgiva redovisning, dels vid varje års slut för undervisningsanstaltens materiel och inventarier, dels månadsvis för de penningförskott, vilka han för anstaltens underhåll uppburit;

att verkställa nödiga förarbeten och anteckningar till komplettering av läroböckerna i telegrafi och telefoni, så att desamma ständigt hållas så fullständiga som möjligt med hänsyn såväl till teknikens utveckling i allmänhet som särskilt till dess tillämpning inom landet;

att särskilt under mellantiderna mellan lärokurserna gå styrelsen till handa med de tekniska utredningar, som kunna påkallas;

att, så vitt den utländska tidskriftslitteraturen giver vid handen, taga noggrann kännedom om telegrafiens och telefoniens framsteg och utveckling inom de stora kulturländerna samt lämna chefen för trafikbyrån meddelande om, vad han sålunda inhämtat av intresse för svenska telegrafverket;

att redigera den tekniska bilagan till styrelsens månadsckirkulär eller annan motsvarande periodisk skrift samt därvid redogöra för de för det svenska telegrafverket viktigaste framstegen i telegrafi och telefoni.

De stora fordringar, som alltid måst ställas på föreståndaren för telegrafverkets undervisningsanstalt, hava under senare åren i hög grad skärpts. Telefon- och telegraftekniken är stadd i snabb utveckling och föreståndaren för undervisningsanstalten måste ständigt följa densamma för att kunna anpassa den tekniska undervisningen därefter. Kurser måste numera i regel anordnas årligen för utbildning av såväl extra ordinarie assistenter som extra ordinarie telegrafister i allt större antal, i den mån telegrafverkets utveckling kräver större personal. De högre kurser, som anordnas för att bibringa de dugligaste av stations- och ingenjörspersonalen kännedom om teknikens utveckling inom och utom landet, måste av undervisningsanstaltens föreståndare organiseras, och han måste själv meddela den huvudsakligaste undervisningen vid dessa kurser. Slutligen har tillkomsten av radiotelegrafien väsentligt ökat såväl föreståndarens arbetsfält som ock måttet av det arbete, han måste prestera. Enligt gällande internationella bestämmelser skola radiotelegrafstationer, som inrättas å fartyg, betjänas av telegrafister, vilka äro försedda med certifikat dels angående sin kunskap om radiotelegrafapparaternas reglering och deras verkningsätt, dels angående sin telegraferingskunnighet och dels angående sin kännedom om gällande reglementen rörande radiotelegrafering. Certifikat utfärdas av telegrafstyrelsen efter det erforderliga prov avlagts inför undervisningsanstaltens föreståndare. Dessa prov måste företagas med den yttersta noggrannhet och grundlighet, när de perso-

ner, som blivit godkända i dem och sålunda erhållit certifikat såsom radiotelegrafister å fartyg, sedermera i denna sin egenskap ej längre äro underkastade den kontroll, som tillkommer telegrafverkets egna tjänstemän, utan anställas i privat tjänst. Radiotelegrajtjänsten ställer ock betydligt större fordringar på telegrafisterna än vad den vanliga telegrajtjänsten gör. Radiotelegrafisten är i de flesta fall helt hänvisad till sin egen förmåga att reda sig i tekniska svårigheter, och han måste själv åtminstone provisoriskt avhjälpa de fel, som kunna uppkomma under fartygets gång, samt även besitta så grundlig kännedom om trafikföreskrifterna, att han med urskiljning och utan att kränka andras rätt kan framskaffa sina telegram snabbast möjligt. Kommer så härtill att fartygsrederierna merendels äro av ekonomiska skäl nödsakade att till fartygstelegrafister använda personer med betydligt mindre teoretiska förutsättningar än dem, som äro bestämda för telegrafverkets tjänstemän, så inses, att certifikatsproven måste bli va både krävande och ansvarsfulla. Förutsättningen för att radiotelegrafen skall bli va ett kommunikationsmedel, till vilket allmänheten kan sätta samma förtroende som till trådtelegrafen, är, sedan tekniken nu gjort radiotelegrafiringen driftsäker, att telegrafisterna äro fullt pålitliga och hemmastadda i sina åligganden. Proven inför undervisningsanstaltens föreståndare äro de enda, som telegrafstyrelsen i detta hänseende har att rätta sig efter. Dessa prov, vilka, såsom ovan antytts, äro tre för varje person, kräva också, enligt vad hittills vunnen erfarenhet visat, en tid av sammanlagt 8 å 10 timmar per individ. Undervisningsanstaltens föreståndare har under år 1913 och första halvåret 1914 anställt 75 teknikprov, 87 telegraferingsprov och 70 reglementsprov. Till och med den 30 juni 1914 hade sammanlagt 51 personer godkänts i dessa prov och erhållit certifikat.

Men ej nog med att föreståndaren har att verkställa nu omnämnda prov. Det åligger honom ock att leda samt meddela den tekniska undervisningen vid de kurser, som telegrafstyrelsen sedan ett par år tillbaka anordnar såväl för att utbildva egen personal för de fasta radiotelegrafstationer, vilka äro eller komma att upprättas vid telegrafverket, som ock för att lämna fartygsrederierna hjälp med utbildning av radiotelegrafister. Dylika kurser kräva en tid av sju till åtta månader och måste anordnas jämsides med förut omförmälda kurser för utbildning av annan personal vid verket.

Med framhållande slutligen att föreståndarbefattningen vid undervisningsanstalten måste innehavas av en person, som besitter de allmänna tekniska kunskaper, vilka vinnas vid genomgåendet av teknisk högskola, får styrelsen såsom sin mening uttala, att nämnda tjänsteman numera måste i avlöningshänseende hänföras till den högre gruppen av byråtjänstemän.»

Under hänvisning till vad styrelsen sålunda tidigare anført, yttrar styrelsen nu, att då den ansett sig icke kunna underlåta att förnya sin ovanberörda framställning, om vars sakliga befo genhet departementschefen syntes hava varit ense med styrelsen, detta vore beroende dels därpå, att den ökade utgift för telegrafverket, varom vore fråga, belöper sig till ett jämförelsevis ringa belopp, och dels på att det för den ifrågasvarande tjänstemannen är av stor betydelse, att frågan om hans överförande till den högre graden av byråtjänstemän icke undanskjutes på

ytterligare ett år. På grund därav att avlöningsskalorna för de båda graderna av byråtjänstemän delvis sammanfalla skulle visserligen, anför styrelsen, den nuvarande föreståndaren för undervisningsanstalten under år 1916, vare sig han då tillhör den lägre eller den högre graden av byråtjänstemän, åtnjuta samma avlöning. Under år 1917 ställer sig däremot förhållandet olika, i det att hans överflyttande från och med nämnda år till den högre graden av byråtjänstemän skulle medföra 500 kronors ökad avlöning under samma år. Under åren 1918 och 1919 bliver åter avlöningen densamma, vilkendera graden han ännu tillhör, men från och med år 1920 skulle hans avlöning såsom byråtjänsteman av högre grad stiga över högsta avlöningen för byråtjänstemän av lägre grad. Under det att ett bifall till styrelsens framställning nu skulle medföra en ökad avlöning för tjänstemannen i fråga med 500 kronor för år 1917 samt med 500 kronor för vart av åren 1920—1922 och med 1,000 kronor från och med år 1923, komme han genom frågans undanskjutande på ytterligare ett år icke i åtnjutande av den åsyftade löneförbättringen förrän från och med år 1921, då densamma skulle belöpa sig till 500 kronor med ökning till 1,000 kronor från och med år 1924. Varder styrelsens framställning förelagd 1916 års riksdag och av densamma bifallen, skulle föreståndaren för undervisningsanstalten således under åren 1917—1923 uppbära sammanlagt 1,500 kronor högre avlöning än om samma beslut fattades först av 1917 års riksdag, ett belopp, som för honom kan vara betydelsefullt nog, men, fördelat på så många år, knappast är av märkbart inflytande på telegrafverkets ekonomiska resultat.

På grund av nådigt bemyndigande den 22 april 1910 tillkallade styrelsen särskilda sakkunniga för avgivande av förslag till ändrad bokföring vid telegrafverket. I sitt den 22 april 1911 avgivna betänkande med »förslag rörande ändrad bokföring och statistik vid telegrafverket» anförde de sakkunniga, att i själva bokföringssystemet moderna principer vore tillämpliga och att bokslutet i stort sett lämnade på naturligt sätt och enligt praktiska metoder överskådliga resultat av verkets affärsdrift i dess helhet. Vad som huvudsakligen borde åsyftas med en ändring av bokföringen vore däremot, att densamma specialiserades eller uppdelades på sådant sätt, att ekonomiska resultat av olika grenar inom verkets affärsdrift komme fullt till synes och lämnade material för ett ingående bedömande av såväl själva driftens anordnande som i samband med densamma stående taxors och avgifters avvägande på ett efter förhållandena lämpligt sätt. Även borde i möjligaste mån sådana anordningar vidtagas, att bokföringens siffror utan alltför betungande bearbetning

Ytterligare en
byråtjänste-
man av lägre
graden.

lämpade sig för statistiska framställningar, som kunde lämna jämförande siffror mellan olika förvaltningars vid verket verksamhet inom likartade områden.

Telegrafstyrelsen meddelar nu, att, i enlighet med de sakkunnigas förslag, allt sedan år 1911, vid sidan av den vanliga redovisningen och bokföringen, av telegrafverkets samtliga lokalförvaltningar månatliga statistiskt-ekonomiska redovisningar lämnats för varje av de fyra rörelsegrenarna: lokalnäten, interurbannätet, telegrafnätet och fastigheterna. Inom styrelsen hava dessa redovisningar granskats och sammanförts till statistiska bokslut, såväl för varje rörelsegren som ock för verket i dess helhet, och resultaten hava meddelats i styrelsens underdåniga berättelser över telegrafverkets förvaltning. Såväl för styrelsen som ock för distriktsförvaltningarna hava dessa statistiskt-ekonomiska redovisningar medfört betydligt gagn. Enligt vad styrelsen uppgiver har betydelsen därav alldeles särskilt framgått vid det nu avslutade arbetet med utarbetande av förslag till ny telefontariff, vilket arbete icke skulle kunnat utföras utan att tillgång funnits till statistiska beräkningar under en följd av år rörande resultatet av varje särskild gren av verkets drift. Men icke blott vid dylika mera sällan förekommande, omfattande om-lägningsarbeten utan även för beredande av möjlighet för ledningen att, när så kräves, kunna taga ingående kännedom om vilken ekonomiskt influerande detalj som helst av driften är det enligt styrelsens mening nödvändigt att fortgå med dessa redovisningar. Arbetet med deras granskning och sammanförande, som hittills under försökstiden handhåfts av en extra ordinarie byråtjänsteman, anser styrelsen vara av den omfattning och vikt, att för ändamålet måste inrättas en ordinarie byråtjänstemannabefattning av lägre graden. Med hänsyn till arbetets art föreslår styrelsen, att den nya befattningens innehavare benämnas revisor. Upplysningsvis nämner styrelsen, att den ifrågavarande extra ordinarie byråtjänstemannens avlöning för närvarande utgör 3,300 kronor för år samt att begynnelseavlöningen för ordinarie byråtjänsteman av lägre graden är 3,400 kronor.

Ytterligare
två linje-
ingenjörer.

Sedan flera år tillbaka är en ordinarie linjeingenjör vid linjedistriktet anställd såsom föreståndare för styrelsens konstruktionsavdelning. Då denna befattning visat sig vara av permanent natur, har telegrafstyrelsen funnit det nödvändigt att i staten uppföres en ny linjeingenjörstjänst hos styrelsen, på det att verket icke vidare skall vara i avsaknad av ordinarie innehavare av den linjeingenjörstjänst vid linjedistriktet, som nämnde föreståndare hittills innehaft utan att dock under senare åren hava utövat.

Den andra föreslagna nya linjeingenjörstjänsten hos styrelsen skulle avses för styrelsens provningsanstalt. Då de dithörande arbetena blivit allt mera krävande och omfattande, måste nämligen enligt styrelsens uppfattning en ordinarie linjeingenjör anställas vid provningsanstalten med huvudsaklig uppgift att tillhandagå styrelsen och distriktsförvaltningarna med utredningar i svårare frågor av linjeteknisk art samt för att följa de problem, som införandet av elektrisk järnvägsdrift medför för telegrafverket.

Telegrafverkets hastiga utveckling under senare åren har givetvis medfört betydande tillväxt särskilt av verkets trafikpersonal. Telegrafstyrelsen meddelar, att denna personal vid 1914 års utgång utgjorde mer än 4,000 personer och att chefen för trafikbyrån till följd därav måst i stor utsträckning överlämna handläggandet av personalärenden till en från stationerna inkallad tjänsteman, för närvarande och då annan icke stått till buds, av assistents grad, vilken biträdades av tre telegrafister. Då hos den person, som förestår trafikbyråns personalavdelning, måste förutsättas synnerlig kännedom om trafiken och trafikpersonalen, har det nämligen varit nödvändigt att därtill anlita en trafiktjänsteman, men å andra sidan, tillägger styrelsen, är det icke lämpligt, att denna person, vilken måste vara befogad att meddela personalen order i tjänsten, innehar endast assistents tjänsteställning, utan är det nödvändigt att bekläda honom med ställning såsom kontrollör av 1:sta lönegraden, i följd varav i statförslaget uppförts en dylik tjänst hos styrelsen.

I detta sammanhang omnämner styrelsen, att en av trafikbyråns hitillsvarande tjänstemän i stället överflyttats till annan byrå inom styrelsen. Vid telegrafstyrelsens omorganisation år 1908 bibehölls nämligen å den då nybildade trafikbyrån en förut å telefontrafikbyrån befintlig aktuariefattning, vilken hänfördes till den lägre graden av byråtjänstemän. Aktuaries uppgift var huvudsakligen att vårda samtliga kontrakt angående telefonabonnemang, angående skötseln av växel- och samtalsstationer m. fl. samt angående samtrafik med enskilda bolag och föreningar ävensom att granska inkomna förslag till nya telefonabonnemangskontrakt m. m. Sedan nämnda tid har en decentralisering av aktuaries främsta uppgift, nämligen granskandet och vårdandet av abonnemangsavtalen, ägt rum, i det att detta arbete numera handhaves av linje-distriktsbyråerna, vilken anordning visat sig fördelaktig. De övriga med aktuarietjänsten förenade göromålen voro icke av större omfattning, än att desamma kunnat påläggas en annan av trafikbyråns tjänstemän. Då alltså trafikbyrån icke vidare hade behov av aktuarien och denne, som

En kontrollör
av 1:a graden.

icke var trafiktjänsteman, ej heller kunde övertaga byråns personalärenden, men styrelsens till administrativa byrå hörande revisionsavdelning var i trängande behov av förstärkta arbetskrafter, fann styrelsen lämpligt och nödigt att placera ifrågavarande byråtjänsteman såsom revisor, vilken tjänst jämväl är av byråtjänstemans grad. Antalet revisorer hade dessförinnan icke ökats sedan år 1908, då deras antal bestämdes till tre. Sedan nämnda tid har revisionsarbetet emellertid vuxit i betydande mån. För bestyrkande härav meddelar styrelsen, att i runda tal verkets redovisade inkomster ökats från 12,500,000 kronor år 1908 till 20,800,000 kronor år 1914, att driftkostnaderna under samma tidrymd stigit med omkring 3,000,000 kronor, att antalet telefonabonnemang ökats med 60,000 och antalet avgiftsbelagda samtal med 7,000,000 från år 1908 till år 1914 samt att antalet taxerade telegram under år 1914 översteg antalet under år 1908 med 2,000,000.

Ytterligare
två vakt-
mästare.

De ordinarie vaktmästarna hos telegrafstyrelsen äro sedan år 1908 sex, av vilka dock en numera har ständig tjänstgöring å den i lokalt hänseende från den övriga styrelsen skilda undervisningsanstalten. Dessutom tjänstgöra hos styrelsen numera permanent tre extra ordinarie vaktmästare. I enlighet med den grundsats, som inom andra områden av verket undantagslöst tillämpas, anser styrelsen därför ytterligare åtminstone två vaktmästarbefattningar böra uppföras å ordinarie stat från och med år 1917.

Anslaget till
e. o. tjänste-
män, vikariats-
ersättning
m. m.

Till följd av de föreslagna överflyttningarna av en del extra ordinarie befattningar till ordinarie stat, har telegrafstyrelsen ansett anslaget för arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m. hos styrelsen, från vilket anslag under år 1914 utbetalats över 61,000 kronor, kunna för år 1917 bibehållas vid den i 1916 års stat upptagna siffran, 56,000 kronor.

Departements-
chefen.

Vad först beträffar den ifrågasatta avlöningsförbättringen för undervisningsanstaltens föreståndare har redan erinrats, hurusom jag vid föredragning inför Kungl. Maj:t av telegrafstyrelsens under hösten 1914 gjorda framställning i ämnet fann vad styrelsen anfört till stöd för denna sin framställning vara nog så beaktansvärt, men att jag med hänsyn till rådande ekonomiska förhållanden ansåg mig icke för det dåvarande böra förorda löneförbättring för omförmälda tjänsteman.

Enahanda skäl, som vid nämnda tillfälle talade mot förslaget, föreligger visserligen fortfarande. Med hänsyn till de allt större krav, som med teknikens och telegrafrörelsens hastigt växande omfattning och

särskilt efter radiotelegrafiens tillkomst ställas å ifrågavarande befattningshavare, anser jag emellertid, att frågan om löneförbättring åt honom under inga förhållanden billigtvis läser kunna undanskjutas för någon längre tid. Då därjämte av den nu förebragta utredningen och de ytterligare upplysningar, jag i frågan inhämtat, framgår, att ett bifall redan nu till framställningen i stället för först under något av åren 1917—1920 skulle medföra en ökad utgift av allenast 1,500 kronor — ett för statsverket ringa men för befattningshavaren för visso betydande belopp — anser jag mig ej böra undandraga mig att stödja den förnyade framställningen i ämnet.

Den föreslagna byråtjänstemannen av lägre graden erfordras för bearbetande av inkommande statistiskt-ekonomiska redovisningar från telegrafverkets lokalförvaltningar och sammanförande av dessa redovisningar till statistiska bokslut. Med hänsyn till den betydelse en bokföring av angiven art, enligt vad erfarenheten visat, äger för möjliggörandet av en rationell affärsledning, anser jag uppförandet av nämnda befattningshavare å ordinarie stat vara väl motiverat.

Behovet av de bägge linjeingenjörerna ävensom av kontrollören av 1:a lönegraden synes mig jämväl tillfyllest ådagalagt.

Ej heller övriga beträffande styrelsen framställda förslag hava givit mig anledning till erinran.

Avlöningarna till ordinarie tjänstemän hos styrelsen, utgörande enligt 1916 års stat 215,220 kronor, skulle i anledning av vad ovan föreslagits komma att för år 1917 ökas med:

för föreståndarens för undervisningsanstalten överskyttande från den lägre till den högre graden av byråtjänstemän	kronor	500: —
för en ny byråtjänsteman av lägre graden, begynnelseavlöning	»	3,400: —
för två nya linjeingenjörer, begynnelseavlöning å 4,600 kronor	»	9,200: —
för en ny kontrollör av 1:sta lönegraden, begynnelseavlöning	»	3,800: —
för två nya vaktmästare, begynnelseavlöning å 1,140 kronor	»	2,280: —
eller tillhopa	kronor	19,180: —

Därjämte ökas den ordinarie personalens hos styrelsen avlöningar på grund av uppflyttningar i högre

avlöningsklasser samt till följd av omsättningen
bland personalen med kronor 3,160: —

Sammanlagda ökningen från år 1916 utgör således ... kronor 22,340: —

Då någon ändring av anslaget för arvoden till extra ordinarie tjänstemän icke ifrågasatts, skulle således summan av samtliga anslag till telegrafstyrelsen behöva upptagas till 22,340 kronor *högre belopp för år 1917 än för år 1916* och alltså sluta å 293,560 kronor.

2. Linjedistriktet.

Ökat antal
kvinnliga bok-
hållare, linje-
underbefäl och
reparatörer.

I fråga om linjedistriktet anför styrelsen, att där erfordras uppförande å ordinarie stat av följande nya tjänster, nämligen 7 kvinnliga bokhållare, 1 linjeförman av 1:sta lönegraden, 5 linjeförmän av 2:dra lönegraden, 6 reparatörer av 1:sta lönegraden och 20 reparatörer av 2:dra lönegraden.

Enligt vad styrelsen uppgiver komma att med 1916 års ingång finnas två ordinarie kvinnliga bokhållare vid envar av linjedistriktsbyråerna i Malmö, Göteborg, Norrköping, Stockholm och Gävle samt en sådan tjänsteman vid byråerna i Sundsvall och Luleå. De extra ordinarie bokhållarnas antal bliver 15, av vilka äro placerade: 5 i Malmö, 3 i Göteborg, 1 i Norrköping, 3 i Stockholm, 2 i Gävle och 1 i Sundsvall. För det ordinarie arbetet erfordras, att av dessa extra ordinarie befattningar sju överföras till ordinarie stat med placering: två i Malmö samt en i Göteborg, Norrköping, Stockholm, Gävle och Sundsvall.

De behöfliga nya linjeförmännen och reparatörerna skulle stationeras sålunda: 1 linjeförman av 1:sta lönegraden i Malmö, 1 linjeförman av 2:dra lönegraden vid respektive I, III, V, VI och VII linjedistriktet, 1 reparatör av 1:sta lönegraden vid stationerna i Kalmar, Kristianstad och Sundsvall samt 3 sådana tjänstemän å telefonstationen i Stockholm, en reparatör av 2:dra lönegraden vid stationerna i Borgholm, Eslöv, Falun, Landskrona, Ljungby, Luleå, Lund, Norrköping, Sandviken, Tranås, Västerås, Ängelholm och Östersund samt 2 sådana tjänstemän vid envar av telefonstationen i Göteborg och stationen i Ystad ävensom tre dylika tjänstemän vid stationen i Kalmar.

Begynnelseavlönningarna för de nya ordinarie tjänsterna utgöra:

för	7 bokhållare à 1,020 kronor	kronor	7,140: —
»	1 linjeförman av 1:sta lönegraden	»	1,140: —

för	5	linjeförmän	av	2:dra	lönegraden	à	1,020	kronor	5,100: —
»	6	reparatörer	»	1:sta	»	à	1,020	»	6,120: —
»	20	»	»	2:dra	»	à	960	»	19,200: —
									eller tillhopa kronor 38,700: —

Den nuvarande ordinarie personalens vid linjedistriktens avlöningar äro för 1917 beräknade till kronor 13,840: —
högre belopp än för år 1916. I sin helhet ökas således anslagen för den ordinarie personalens vid linjedistriktens avlöningar med kronor 52,540: —

I anslaget för arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatersättning m. m. vid linjedistriktet anser styrelsen någon höjning för år 1917 icke vara erforderlig.

I avseende å de i telegrafstyrelsens förslag upptagna nya ordinarie reparatörsbefattningarna vill jag nämna, att de för närvarande uppehållas av arbetare. Då dessa befattningar numera visat sig vara allt framgent behöfliga, torde de böra från och med år 1917 upptagas i den ordinarie staten. Någon ökning av själva personalen föranledes sålunda icke av förslaget i denna del. Vad styrelsen i övrigt föreslagit under rubriken linjedistriktet har icke givit mig anledning till anmärkning.

Summan av anslagen för linjedistriktet, utgörande enligt 1916 års stat 879,780 kronor, blir således för år 1917 932,320 kronor, innebärande en *ökning*, såsom nyss nämnts, med 52,540 kronor.

3. Trafikdistriktet och stationerna.

Såsom jag meddelade vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 14 januari 1915 av förslag till telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1916 hade telegrafstyrelsen i skrivelse den 6 november 1914 hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes förklara, att till den å telegrafverkets radiotelegrafstationer anställda personal skulle tills vidare utgå särskilt radiotelegrafarvode med 600 kronor för år till assistent och 360 kronor för år till ordinarie eller extra ordinarie stationsbiträde.

Det av styrelsen sålunda framlagda förslaget syntes mig icke giva anledning till anmärkning. Emellertid ansåg jag detsamma icke böra bliva föremål för Kungl. Maj:ts beslut utan att hava delgivits riksdagen.

Departements-
chefen.

Uppförande
å ordinarie
stat av radio-
telegrafperso-
nal.

Då riksdagen lämnade förslaget utan erinran, förklarade Kungl. Maj:t sedermera genom nådigt brev den 18 juni 1915, att till den å telegrafverkets radiotelegrafstationer anställda personal skulle från och med ingången av år 1915 tills vidare från det å telegrafverkets stater under avlöningsstaten uppförda anslag till arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m. vid trafikdistrikten och stationerna utgå särskilt radiotelegrafarvode med 600 kronor för år till assistent och 360 kronor för år till ordinarie eller extra ordinarie stationsbiträde.

Vid tiden för avlåtandet av nyssnämnda skrivelse hade telegrafverket endast en för allmän korrespondens öppnad radiotelegrafstation. På grund därav att antalet dylika stationer under telegrafverkets förvaltning inom närmaste tiden kommer att väsentligt ökas, anser telegrafstyrelsen tiden nu vara inne att definitivt fastställa avlöningarna för radiotelegrafpersonalen genom denna personals uppförande å ordinarie stat. För nämnda stationers bemanning bör enligt styrelsens beräkning i 1917 års stat upptagas avlöning till 7 ordinarie radiokommissarier såsom föreståndare och 31 ordinarie radiotelegrafister såsom biträden, varförutom å extra stat erfordras avlöning till 1 tekniker och 8 maskinister, för vilka styrelsen ämnar framdeles föreslå lämpliga arvoden.

Beträffande först avlöningen till radiokommissarier framhåller styrelsen, att då å radiotelegrafstationerna icke förekommer någon uppbörd, deras avlöning icke kan bestämmas i överensstämmelse med avlöningen för övriga kommissarier vid telegrafverket, vilkas avlöning utgöres av lön och uppbördsprovision, utan har styrelsen funnit lämpligt, att för radiokommissarierna fastställas samma avlöning som för kontrollör av 1:sta lönegraden, utgörande, förutom dyrortstillägg, där sådant förekommer, lägst 3,800 kronor med förhöjning till 4,200 kronor efter 3 år, till 4,600 kronor efter 6 år, till 5,000 kronor efter 9 år samt till 5,500 kronor efter 12 års tjänstgöring. Till jämförelse mellan den sålunda föreslagna avlöningen för radiokommissarie, å ena sidan, samt avlöningen till övriga manliga kommissarier, å andra sidan, har styrelsen meddelat följande tablå, däri för de sistnämnda minimi- och maximilönerna ökats med medeltalet av uppbördsprovisionen under år 1914 för varje lönegrad.

Radiokommissarie			Kommissarie av			
utan dyrortstillägg.	med 10 % dyrortstillägg.	med 15 % dyrortstillägg.	4:de lönegraden.	3:e lönegraden.	2:a lönegraden.	1:a lönegraden.
3,800—5,500	4,100—5,800	4,250—5,950	3,615—4,215	4,119—4,719	4,668—5,468	5,834—6,634

Radiokommissaries begynnelseavlöning skulle således i genomsnitt komma att tämligen nära sammanfalla med kommissaries av 3:dje lönegraden lägsta avlöning samt radiokommissaries slutavlöning komma att ligga mellan kommissaries av 1:sta och 2:dra lönegraden högsta avlöning. Då för befordran till radiokommissarie erfordras en långvarig teknisk och teoretisk utbildning utöver den vanliga assistentutbildningen samt stort ansvar vilar på radiokommissarierna såsom föreståndare för de dyrbara radiotelegrafstationerna, måste det enligt telegrafstyrelsens uppfattning anses i sin ordning, att för dessa tjänster fastställes något högre begynnelseavlöning än för den lägsta manliga kommissariegraden. Radiokommissaries slutavlöning måste ock bestämmas så hög, att telegrafverket icke riskerar, att föreståndarna för dessa stationer skola av ekonomiska skäl sträva efter att erhålla vanlig kommissariebefattning, utan stanna på sina poster.

För radiotelegrafisterna, vartill i allmänhet torde komma att utses stationsbiträden och stationsförmän med fullständig radiotelegrafutbildning, anser styrelsen avlöningen böra sättas så mycket högre än för stationsförmän, att det kan förväntas, att för radiotelegrajtjänst lämpade personer vid verket skola finna med sin fördel förenligt att ägna sig åt sådan tjänst. Styrelsen föreslår därför, att radiotelegrafisterna tilldelas — förutom hyresbidrag och i förekommande fall dyrortstillägg samt uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning ävensom kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter såsom för stationsförmän är bestämt — avlöning enligt följande skala: lägst 1,260 kronor med förhöjning till 1,380 kronor efter 2 år, till 1,500 kronor efter 4 år, till 1,650 kronor efter 6 år, till 1,800 kronor efter 9 år, till 1,950 kronor efter 12 år samt till 2,100 kronor efter 15 års tjänstgöring. Den sammanlagda avlöningen för radiotelegrafist skulle då komma att utgöra, å ort utan dyrortstillägg och med lägsta hyresbidrag: lägst 1,635 och högst 2,475 kronor samt å ort med högsta dyrortstillägg och förekommande hyresbidrag: lägst 1,827 och högst 2,890 kronor. Ehuru väl radiotelegrafisternas högre utbildning samt ansvarsfullare åligganden göra att någon direkt jämförelse mellan deras samt stationsförmännens avlöningar icke bör ske, har telegrafstyrelsen dock ansett sig böra meddela, att den sammanlagda avlöningen till stationsförmän är, å ort utan dyrortstillägg och med lägsta hyresbidrag: lägst 1,326 och högst 1,950 kronor samt å ort med högsta dyrortstillägg och hyresbidrag lägst 1,479 och högst 2,175 kronor.

I pensionshänseende vill telegrafstyrelsen likställa radiokommissarier med kontrollörer av 1:sta lönegraden, vilka vid uppnådda 65 levnads-

och 35 tjänstår åtnjuta pension till belopp av 3,600 kronor. För radiotelegrafisterna torde, liksom för övrig trafikpersonal, böra gälla nyss angivna pensionsålder, och deras pensionsunderlag synes styrelsen lämpligen böra fastställas till 1,500 kronor eller samma belopp som för kvinnlig kassör av 1:sta lönegraden, vilken tjänstemannagrad åtnjuter avlöning efter samma skala som den för radiotelegrafisterna här ovan föreslagna.

Vidkommande slutligen rätten till semester, anser styrelsen såväl radiokommissarier som radiotelegrafister böra åtnjuta lika lång semester som trafikpersonalen i allmänhet eller en månad årligen. Att radiotelegrafisterna i detta hänseende erhålla förmånligare ställning än stationsförmännen, vilkas semester är $\frac{1}{2}$ månad, skulle bero därav att de förra hava ett långt mer ansträngande och enerverande arbete.

Ytterligare en
kontrollör
av 2:dra
graden.

Å Stockholms telegrafstations apparatexpedition äro för närvarande anställda två kontrollörer av 1:sta och en kontrollör av 2:dra lönegraden. Deras tjänstgöring är så indelad, att de två kontrollörerna av 1:sta lönegraden växelvis tjänstgöra varannan för- och eftermiddag samt kontrollören av 2:dra lönegraden varje förmiddag. Dessa tjänstemäns göromål hava med den stegrade trafiken ökats till den grad, att två assistenter måst provisoriskt beordras att, med oförändrad avlöning, fungera såsom biträdande kontrollörer, alternerande på för- och eftermiddagarna. Då det med visshet kan antagas, att någon så betydande minskning i korrespondensen å Stockholms telegrafstation icke är att förvänta, att behovet av åtminstone fyra kontrollörer därstädes kan bortfalla, har styrelsen i statförslaget upptagit en ny kontrollörsbefattning av 2:dra lönegraden.

Ökat antal
kvinnliga
kassörer och
bokhållare.

Å Stockholms telefonstations byrå, den så kallade rikstelefonbyrån, äro anställda två kontrollörer, av vilka den ena handlägger kassagöromålen och den andra abonnemangsärenden. Det genom den andra kontrollörens anställande å byrån avsedda syftet, att den ena kontrollören skulle jämte sina övriga göromål övervaka arbetet å byrån samt utöva chefskapet över byråns stora personal, har till följd av arbetets tillväxt icke kunnat till fullo realiseras. För uppnående härav har styrelsen nu sett sig nödsakad föreslå, att de egentliga kassagöromålen överlämnas till en kvinnlig kassör av 1:sta lönegraden och att således en ny sådan tjänst uppföres i 1917 års stat. Därjämte anser styrelsen nödvändigt, att antalet ordinarie kvinnliga bokhållare å byrån ökas med två, varigenom dessas antal skulle bliva sex.

I nu gällande stat för stationerna finnas upptagna 14 kvinnliga kassörer av 2:dra lönegraden, vilka äro placerade vid direktörsstationen i Sundsvall samt vid de 13 i uppbördshänseende största kommissariestationerna. Då emellertid vid ytterligare tio stationer, nämligen i Borås, Eskilstuna, Härnösand, Kalmar, Karlskrona, Landskrona, Luleå, Västerås, Växjö och Ystad, rörelsen i sin helhet och därmed även uppbörden ökats så väsentligt, att stationsföreståndaren själv icke längre kan medhinna att ombesörja kassabokföringen, uppbörden och medelsredovisningen, har styrelsen måst överflytta dessa åligganden till ett kvinnligt biträde å envar av nämnda tio stationer, av vilka ingen under år 1914 haft lägre årsuppbörd än 150,000 kronor. Då ifrågavarande kvinnliga tjänstemän således numera hava kassörs ansvar och åligganden, föreslår styrelsen, att för dem inrättas 10 ordinarie kassörstjänster av 2:dra lönegraden.

Av de å Göteborgs telefonstations byrå anställda kvinnliga tjänstemän, vilka handhava bokhållargöromål, innehar endast en ordinarie bokhållartjänst. Enär två av de övriga med dylika göromål sysselsatta biträdena numera utföra så ansvarsfullt arbete, att det måste fullt jämställas med den nuvarande bokhållarens, bör enligt styrelsens mening icke längre anstå med uppförandet i staten av två ordinarie bokhållarbefattningar för ifrågavarande tjänstemän.

På grund av telegraf- och telefontrafikens allt jämt fortgående stegring erfordras slutligen, enligt styrelsens mening, att från och med år 1917 inrättas en del nya ordinarie biträdestjänster, nämligen 30 telegrafist-, 7 vaktföreståndar-, 85 interurbantefonist- och 2 stationsbiträdestjänster.

Begynnelseavlöningarna för de sålunda föreslagna nya ordinarie tjänsterna vid trafikdistrikten och stationerna belöpa sig till:

Ökat antal
biträdes-
tjänster.

för 7 radiokommissarier à 3,800 kr.	kronor	26,600: —
» 1 kontrollör av 2:dra lönegraden	»	3,400: —
» 30 telegrafister à 1,260 kr.	»	37,800: —
» 7 vaktföreståndare à 1,260 kr.	»	8,820: —
» 1 kassör av 1:sta lönegraden	»	1,260: —
» 10 kassörer av 2:dra lönegraden à 1,140 kr.	»	11,400: —
» 4 bokhållare à 1,020 kr.	»	4,080: —
» 85 interurbantefonister à 960 kr.	»	81,600: —
» 31 radiotelegrafister à 1,260 kr.	»	39,060: —
» 2 stationsbiträden à 900 kr.	»	1,800: —

eller tillhopa kronor 215,820: —

- Den nuvarande ordinarie personalens uppflyttning i högre avlönings- och löneklasser samt omsättningen bland samma personal medför för år 1917 en ökning av anslagsbehovet under rubriken trafikdistrikten och stationerna med kronor 34,700: —
- Den sammanlagda ökningen av anslagen i fråga belöper sig alltså enligt styrelsens förslag till » 250,520: —

Arvoden
till extra
ordinarie
tjänstemän
m. m.

I fråga om anslaget för arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m. vid trafikdistrikten och stationerna anför styrelsen, att från detta anslag utbetalats:

under år 1910	kronor 2,104,217: —
» » 1911	» 2,221,987: —
» » 1912	» 2,321,340: —
» » 1913	» 2,606,008: —
» » 1914	» 3,009,214: —

Utgifterna från förevarande anslag äro beräknade till 2,900,000 kronor för år 1915 och till 3,110,000 kronor för år 1916. För år 1917 anser sig styrelsen böra upptaga detta anslag till 3,730,000 kronor, motsvarande i jämförelse med vad för år 1916 beräknats en ökning med 620,000 kronor. Då utgifterna från anslaget stigit med omkring 284,000 kronor från år 1912 till år 1913 samt med omkring 403,000 kronor från år 1913 till år 1914, har styrelsen funnit sig, enligt vad noggranna beräkningar utvisa, böra utgå från att samma utgifter skola under år 1917 belöpa sig till minst omkring 720,000 kronor högre belopp än den faktiska utgiften under år 1914.

Anslagen för trafikdistrikten och stationerna äro således beräknade till 870,520 kronor högre belopp för år 1917 än för år 1916 och sluta alltså å 6,738,970 kronor.

I fråga om avlöningsarna för trafikpersonalen har styrelsen, enär, på grund av ovannämnda förslag rörande inrättandet av radiotelegrafisttjänster, § 16 i avlöningsreglementet, som innehåller bestämmelserna om hyresbidrag och fri bostad till vissa tjänstemannagrupper, ändock måste ändras, ifrågasatt, att samma paragraf kompletteras i ett annat hänseende. Enligt första punkten i § 16 må fri bostad jämte fri uppvärmning och belysning eller ock hyresbidrag med högst 300 kronor för år

tillkomma kvinnlig kommissarie (= centralstationsföreståndare), och ankommer det på telegrafstyrelsen att i varje särskilt fall bestämma, huruvida bostadsförmån eller hyresbidrag skall utgå, ävensom beloppet av berörda bidrag. Under senare åren har styrelsen emellertid funnit lämpligt att låta dylik förmån tillkomma även föreståndare för vissa större växelstationer. Då antalet telefonabonnenter vid en växelstation stiger till 50, åligger det telegrafverket att självt tillhandahålla lokal för och betjäning av stationen. Därvid plägar kontrakt uppgöras med lämplig person att upplåta erforderlig lokal, vanligen i nämnda persons egen bostad, samt ombesörja växlingen å stationen. I den mån sådan station växer och föreståndaren för stationen icke medhinner att ensam betjäna stationen, måste han givetvis anlita biträden därtill. Härigenom har växelstationsföreståndaren blivit ett slags entreprenör, i vars intresse det ligger att hålla så få och så lågt avlönade biträden som möjligt, men därmed har också fara uppstått för att betjäningen skall bli sämre, än om densamma anförtros åt i telegrafverkets tjänst skolade telefonister, vilkas antal och avlöning bestämmas av telegrafstyrelsen. För att råda bot härför har styrelsen låtit å för närvarande 40 av de största växelstationerna fast anställa telefonister såsom föreståndare och biträden. Såsom ersättning för föreståndarskapet har styrelsen, enär det funnits mest naturligt att bibehålla den förutvarande förmånen av fri bostad, tillerkänt dem rätt till fri bostad jämte fri uppvärmning och belysning eller ock, då bostad icke kunnat beredas föreståndaren i samma hus som stationen är belägen, hyresbidrag. Av föreståndarna för nämnda 40 stationer åtnjuta 30 fri bostad samt 10 hyresbidrag, växlande mellan 100 och 275 kronor. Ehuruval, enligt styrelsens uppfattning, dess befogenhet att till de telefonister, som förestå växelstationer, bereda nu omförmälda förmån icke läser vara tvivel underkastad, har det dock synts styrelsen önskligt att vid lägligt tillfälle ett direkt bemyndigande därtill måtte lämnas i avlöningsreglementet, och har styrelsen därför hemställt om den ändring i omförmälda § 16, som av förhållandet kunde föranledas.

Radiotelegrafien har inom vårt land redan kommit till en avsevärd användning och dess betydelse är i stadigt växande. Med hänsyn därtill och i betraktande av angelägenheten att kunna för radiotelegrafien med dess dyrbara anläggningar förvärva en fullt kompetent personal, anser jag frågan om radiotelegrafpersonalens uppförande å ordinarie stat näppeligen kunna undanskjutas.

I avseende å avlöningsförmånerna för denna personal må framhållas,

*Departements-
chefen.*

att styrelsen föreslagit en avlöning för radiotelegrafist av lägst 1,260 och högst 2,100 kronor, vilken slutavlöning skulle uppnås efter 15 års tjänstgöring. Denna avlöningsskala sammanfaller med den för kassör av 1:sta lönegraden, men skiljer sig från den för telegrafist allenast i det hänseende, att den sistnämnda gruppen av tjänstemän uppnår nyssnämnda slutavlöning först efter 18 års tjänstgöring.

Telegrafstyrelsens förslag i nu berörda hänseende är, enligt vad jag inhämtat, grundat uteslutande på erfarenhet om den avlöning, som måste erbjudas för så kvalificerade och ansvarsfulla tjänster, därest dugliga personer skola kunna förvärfvas till dem. Däremot har styrelsen vid beräklandet av avlöningen för radiotelegrafist icke utgått från en jämförelse med avlöningen vare sig för kassör eller för telegrafist. Förhållandet är nämligen det, att till radiotelegrafister skulle befordras manliga tjänstemän — i allmänhet stationsförmän och stationsbiträden — under det att kassörer och telegrafister äro kvinnliga tjänstemän. Radiotelegrafistens utbildning och arbete äro också så väsentligt olika mot telegrafistens, att en jämförelse mellan avlöningarna för dessa kategorier av tjänstemän icke lämpligen bör göras.

Vad avlöningsbeloppen för radiopersonalen angår, synas mig den särskilda utbildning samt den i visst hänseende mer krävande och ansvarsfulla tjänstgöring, som åligger denna personal, utgöra giltiga skäl för att beloppen bestämmas på sätt styrelsen föreslagit. Jag finner mig alltså böra biträda styrelsens förslag i denna del.

Vad styrelsen föreslagit angående pension och semester för samma personal har ej heller givit anledning till erinran. Jag vill endast tillägga, att styrelsen motiverat sitt förslag att i avseende å pensionsunderlag likställa radiotelegrafist med kassör av 1:sta lönegraden därmed, att pensionsunderlagen böra stå i visst, av tjänsteinnehavarens kön eller tjänsteanställning oberoende förhållande till slutavlöningen och således sättas lika för radiotelegrafist och kassör av 1:sta lönegraden, vilka båda skulle hava samma slutavlöning.

Vidkommande slutligen det ifrågasatta antalet befattningshavare synes mig detta efter de upplysningar jag inhämtat icke vara större än vad som kräves för driftens behöriga upprätthållande.

Telegrafstyrelsen har vidare, fränsett radiopersonalen, föreslagit inrättandet vid stationerna av sammanlagt 140 nya ordinarie befattningar. Styrelsen har meddelat, att av dessa befattningar 139 nu uppehållas av antingen ordinarie befattningshavare i annan grad eller ock extra ordinarie tjänstemän. Endast en av de föreslagna befattningarna, näm-

ligen tjänsten såsom kassör av 1:sta lönegraden å Stockholms telefonstations byrå, skulle föranleda personalökning.

För att närmare belysa, huru antalet *ordinarie* biträdande tjänstemän vid stationerna förhåller sig till trafikinkomsterna, har styrelsen på min begäran meddelat följande sammanställning för åren 1911—1917, däri för jämförelses vinnande angivits de beräknade trafikinkomsterna såväl för de redan gångna som för de kommande åren.

Å r.	Antalet tjänstemän.	Beräknad inkomst.	Tjänstemän per million kronor inkomst.	
			Antal.	Minskning mot föregående år.
1911	1306	14,150,000	92,29	—
1912	1396	15,220,000	91,72	0,57
1913	1434	16,250,000	88,25	3,47
1914	1505	17,500,000	86,00	2,25
1915	1555	19,250,000	80,78	5,22
1916	1602	20,500,000	78,15	2,63
1917	1742	23,500,000	74,13	4,02

Såsom av denna sammanställning framgår, har antalet *ordinarie* biträdespersonal vid stationerna icke ökats lika hastigt som trafikinkomsterna. Under det att således enligt staten för år 1911 funnos ungefär 92 sådana tjänster per beräknad million inkomst, har antalet tjänstemän enligt styrelsens statförslag för år 1917 nedgått till omkring 74 per million inkomst, motsvarande en minskning av 18 tjänstemän per million inkomst. En jämförelse särskilt mellan 1916 års stat och 1917 års statförslag utvisar en minskning av antalet tjänstemän per million inkomst med 4,02 eller således större minskning än något av de övriga anförda åren utom året 1915.

Då jämväl det ifrågasatta anslaget för arvoden till extra *ordinarie* tjänstemän, vikariatsersättningar m. m. vid trafikdistrikten och stationerna innebär en väsentlig ökning i förhållande till 1916, eller med 620,000 kronor, har jag ansett mig böra införskaffa viss ytterligare utredning.

Till närmare belysande av huru antalet biträdande, *såväl ordinarie som extra ordinarie* tjänstemän vid stationerna förhåller sig till trafikinkomsterna, har sålunda, på min anmodan, i telegrafstyrelsen upprättats följande sammanställning, omfattande åren 1911—1914.

År.	Antalet tjänstemän.			Beräknad inkomst.	Verklig inkomst.	Tjänstemän per million kr.					
	Ordi- narie.	Extra ordi- narie.	Sum- ma.			beräknad inkomst.		verklig inkomst.			
						antal.	minskning (—) eller ökning (+) mot föreg. år.	antal.	minsk- ning mot föreg. år.		
1911	1,306	1,858	3,164	14,150,000	—	15,589,343	—	223.60	—	202.95	—
1912	1,396	1,859	3,255	15,220,000	—	17,267,005	—	213.86	— 9.74	188.50	14.45
1913	1,434	1,968	3,402	16,250,000	—	18,358,005	—	209.35	— 4.51	185.31	3.19
1914	1,505	2,182	3,687	17,500,000	—	20,863,571	—	210.68	+ 1.33	176.71	8.60

Då antalet extra ordinarie tjänstemän förändras efter det omedelbara behovet, kan denna sammanställning emellertid icke utsträckas längre än till den tid, för vilken uppgifter om verkliga antalet sådana tjänstemän föreligga, d. v. s. till och med år 1914. Av samma skäl måste även den lämnade sammanställningen, såvitt däri det verkliga antalet tjänstemän jämföres med den *beräknade* inkomsten, anses vara av mycket ringa värde, emedan vid inkomstens beräkning för ett visst år kännedom saknats om, huru stort antalet extra ordinarie tjänstemän under samma år skulle komma att bliva. Särskilt siffrorna för år 1914 äro härutinnan belysande: det verkliga antalet tjänstemän utgjorde då 210,68 per beräknad million inkomst, men endast 176,71 per verklig million inkomst, och beräkningen utvisade en ökning med 1,33 per million inkomst, under det att i verkligheten en minskning inträdde med 8,60. Orsaken till att skillnaden är så betydlig ligger dock förnämligast däri, att den verkliga inkomsten högst väsentligt överstigit den beräknade.

För att på något sätt kunna lämna siffror till belysande av, huruvida de av telegrafstyrelsen äskade anslagen för den biträdande trafikpersonalen stå i rätt förhållande till den beräknade inkomsten, har jag låtit uppgöra följande sammanställning över själva anslaget för extra

ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m. vid trafikdistrikten och stationerna, å ena sidan, samt den beräknade inkomsten, å andra sidan.

År.	Anslag för arvo- den till e. o. tjänstemän etc. vid trafikdistrik- ten och statio- nerna.	Beräknad inkomst.	Anslaget ut- gör i % av den beräk- nade in- komsten.
1911	2,100,000 —	14,150,000 —	14.84
1912	2,300,000 —	15,220,000 —	15.11
1913	2,620,000 —	16,250,000 —	16.12
1914	2,620,000 —	17,500,000 —	14.97
1915	2,900,000 —	19,250,000 —	15.06
1916	3,110,000 —	20,500,000 —	15.17
1917	3,730,000 —	23,500,000 —	15.87

Sammanställningen utvisar, att en väsentlig procentisk ökning inträffade år 1913, uppenbarligen beroende på att med Kungl. Maj:ts medgivande avlöningarna för den extra ordinarie personalen genomgående höjdes från och med nämnda år. År 1914 inträffade åter en betydande procentisk minskning. För de följande tre åren utvisar sammanställningen en fortgående ökning. Härvid är att märka, att det av styrelsen för år 1917 begärda anslaget i förhållande till den för samma år beräknade inkomsten är åtskilligt högre än anslaget för år 1915, jämfört med inkomsten för samma år. För år 1917 utgör sålunda anslaget 15.87 procent av den beräknade inkomsten, för år 1915 åter endast 15.06 procent. Enligt min mening föreligga skäl att icke beräkna anslaget för år 1917 procentvis högre än som skett för år 1915. Om anslaget beräknas efter sådana grunder, d. v. s. till 15.06 procent av den uppskattade inkomsten för år 1917, 23,500,000 kronor, skulle anslaget komma att uppgå till ett belopp av 3,539,100 kronor, motsvarande i runt tal 200,000 kronor mindre än vad telegrafstyrelsen föreslagit.

Visserligen är att märka, att, enligt vad jag inhämtat, utbetalningarna från anslaget under år 1915 visat sig betydligt överstiga det belopp, vartill anslaget för samma år i staten upptagits. Under det att anslaget sålunda i staten för 1915 upptagits till 2,900,000 kronor, hava

utbetalningarna från anslaget under året uppgått till omkring 3,417,780 kronor. Den sålunda ökade utbetalningen torde emellertid till ej ringa grad hava varit beroende på de rådande säregna förhållandena, vilka ställt alldeles särskilda krav på telegrafverkets personal.

På grund av vad jag sålunda anført, tillstyrker jag, att anslaget till arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m. i staten för 1917 upptages till 3,530,000 kronor.

Vad telegrafstyrelsen i ovan omhandlade delar i övrigt föreslagit har jag, efter vunnen ytterligare utredning, ansett mig böra understödja.

Den av telegrafstyrelsen företagna åtgärden att anställa skolade telefonister vid de större växelstationerna är givetvis ägnad att befordra såväl verkets som allmänhetens intressen. Det torde därför vara lämpligt att i avlöningsreglementet införa bestämmelse, att styrelsen må tillerkänna dylika, såsom växelstationsföreståndare tjänstgörande befattningshavare förmånen av fri bostad eller hyresbidrag.

4. Verkstaden.

Under denna rubrik föreslår telegrafstyrelsen uppförandet å ordinarie stat av befattningen såsom inköpschef vid verkstaden, och anför styrelsen därom följande:

Det sätt, varpå inköpen vid en industri skötas, är för densamma av så stor betydelse, att både den direkta förlusten vid ett planlöst inköpsförfarande och de indirekta verkningarna, då materialet är olämpligt eller vid behov saknas, äro tillräckliga att orsaka underskott i det ekonomiska resultatet av driften. Särskilt i Amerika och Tyskland men på senare tider även i Sverige har man insett detta och till stor del avhjälpt dylika eventuella missförhållanden genom att anställa en fullt kompetent och väl avlönad person, som uteslutande handhar inköpen. Vid telegrafverkets verkstad har sedan flera år tillbaka en särskild person skött inköpen och de för uppnående av påtagliga resultat nödvändiga kortsystemen hava där införts. Genom att under denna person lagts även den avdelning, som ombesörjer kortsystemen för förråd av färdiga delar, halvfabrikat och råmateriel, har man vid verkstaden vunnit möjlighet att från ett ställe utöva sådan kontroll över att behöflig materiel finnes i de kvantiteter, som driften kräver, att inköpen kunna ske

rationellt och på tider, då förmånligaste pris kunna erhållas. Härigenom har inköpschefens börda ytterligare ökats, men därigenom vinnes ock den fördelen, att inköpsavdelningen och förrådet icke kunna skylla på varandra vid brist på materiel. Man torde kunna säga, att den för driften så viktiga inköpsavdelningen numera vid verkstaden funktionerar fullt tillfredsställande, till bevis varom jämväl kan åberopas, att en i facktidskriften »Verkstäderna» nyligen (april 1915) förekommande uppsats om industriens inköpsväsen utgör en nästan exakt beskrivning över inköpsavdelningen vid telegrafverkets verkstad.

Den nuvarande inköpschefen vid verkstaden är en extra ordinarie tjänsteman, vars årsavlöning för närvarande utgör 3,600 kronor. Befattningen är dock av den betydelse för verkstaden, att den bör bliva permanent och således sättas på ordinarie stat. För att kunna bedöma, vilken löneskala bör för befattningen fastställas, har från en del med telegrafverkets verkstad jämförliga firmor i Stockholm införskaffats uppgifter angående lönerna för deras inköpschefer. Av dessa uppgifter framgår, att lönerna för närvarande variera hos olika firmor mellan 4,200 och 5,400 kronor vid ett värde av den inköpta materielen per år utav 800,000—1,500,000 kronor. Vid telegrafverkets verkstad utgör nämnda värde omkring 1,000,000 kronor. Med hänsyn härtill anser styrelsen lämpligt, att avlöningen till verkstadens inköpschef bestämmes till lägst 3,800 kronor med förhöjning till 4,200 kronor efter 3 år, 4,600 kronor efter 6 år, 5,000 kronor efter 9 år samt 5,500 kronor efter 12 års tjänstgöring. Då denna skala sammanfaller med skalan för kontrollör av 1:sta lönegraden, torde inköpschefens pensionsunderlag och rätt till semester böra bestämmas efter vad för kontrollör av 1:sta lönegraden är stadgat, nämligen pension å 3,600 kronor vid uppnådda 65 levnads- och 35 tjänstår samt rätt till en månads semester årligen.

Beträffande avlöningarna till nuvarande ordinarie tjänstemän vid verkstaden anför styrelsen, att de för år 1917 beräknats till 1,720 kronor lägre belopp än i 1916 års stat upptagits. Genom uppförande i 1917 års stat av den nya befattningen såsom inköpschef med begynnelseavlöning å 3,800 kronor skulle således summan av anslagen för verkstaden vid bifall till styrelsens förslag komma att för år 1917 ökas med 2,080 kronor och därför utgöra 52,960 kronor.

Till belysande av den omfattning, telegrafverkets verkstad erhållit, vill jag nämna, att värdet av de från verkstaden under de senaste åren levererade arbetena uppgått till omkring 2,000,000 kronor samt att antalet arbetare under år 1914 i medeltal var 472.

*Departements-
chefen.*

I övrigt må beträffande verkstaden meddelas följande uppgifter, grundade på en utav verkstadsdirektören lämnad översikt över verkstadens ekonomiska resultat under femårsperioden 1910—1914.

År 1910, då den nuvarande verkstadsdirektören tillträdde sin befattning, påbörjades den omläggning av verkstadens drift efter moderna arbetsmetoder, vilken efter verkstadens flyttning till Nynäshamn år 1913 fullt genomfördes.

Till följd av verkstadsdriftens omläggning hava produktionskostnaderna kunnat efter hand minskas, så att avsevärda reduceringar kunnat göras i de priser, till vilka verkstaden levererar av densamma utfört arbete till telegrafverket. Första reduktionen gjordes vid 1911 års slut, och har under åren 1912—1914 härigenom inbesparats ett sammanlagt belopp av 252,000 kronor.

Enligt verkstadens vinst- och förlustkonton har under femårsperioden 1910—1914, oaktat nämnda prisreduktioner, uppkommit en vinst av tillhopa omkring 690,000 kronor. I runt tal har således för statsverket uppkommit en vinst av 940,000 kronor.

Under ifrågavarande femårsperiod hava avskrivningar verkställt på sådant sätt, att de bokförda värdena nu fullt ut motsvara de verkliga, och kunna följaktligen befintliga inventarier utan kapitalförlust förvandlas i penningar.

Verkstadens lager av råmaterialier och halvfabrikat, uppgående till ett värde av omkring 700,000 kronor, hålles under ständig systematisk kontroll, varigenom dess belastning med inkuranta artiklar undviks.

Varje vid verkstaden utfört arbete kalkyleras, vilket möjliggör noggrann prisbestämning.

I trots av att, på sätt nyss anförts, produktionskostnaderna gång efter annan minskats, hava arbetspersonalens avlöningsförmåner successivt ökats, såsom av följande tablå framgår.

Tablå,
utvisande medeltimpenningen för vissa yrkesgrupper under åren
1909—1915.

	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	Ökning	Sänkning
	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	öre.	i %	i %
Verktögsarbetare	56	56	58	59	63	64	68	21,4	
Järn- och verktygssvarvare.....	58	58	59	60	64	69	71	22,4	
Järnarbetare	54	55	55	51	57	58	59	9,2	
Automatsvarvare	44	47	48	48	49	52	52	18,2	
Revolversvarvare	42	44	45	46	47	48	48	14,2	
Prässarbetare	39	40	41	41	36	40	40	2,5	
Instrumentmakare	47	49	50	54	59	61	63	34,0	
Mekaniska arbetare	42	44	46	46	45	46	48	14,8	
Justerare.....	52	54	54	55	60	62	61	17,8	
Montörer.....	46	47	49	49	49	49	50	8,7	
Snickare	49	50	50	52	53	60	60	22,0	
Polerare	49	49	49	49	49	45	46	—	6,1
Arbeterskor	28	29	31	31	29	31	31	10,7	

Den av tablå framgående stagnationen och nedgången i avlöningen för vissa arbetargrupper har sin huvudsakliga förklaring i det förhållandet, att verkstaden genom förflyttningen till Nynäshamn erhållit billigare arbetskraft för utförande av de arbeten, dessa grupper representera.

Medelavlöningen per vecka och arbetare utgjorde år 1910 kronor 28,476 och år 1914 kronor 29,960.

Antalet anställda arbetare utvisas av följande tablå:

	År 1910.	År 1914.	Ökning i %
Män	260	341	31
Kvinnor.....	32	49	53
Minderåriga	44	82	86

Den härav framgående ojämförligt mycket större ökningen av antalet kvinnor och minderåriga — även den en följd av förflyttningen till Nynäshamn — har i sin mån bidragit till att ökningen av avlöningen i sin helhet icke är större än ovan angivits.

Vad telegrafstyrelsen i föreliggande framställning anført beträffande en inköpschefs verksamhetsområde och uppgifter torde vara ägnat att framhäva den betydelse, en dylik befattningshavare ur organisatorisk och ekonomisk synpunkt äger för ett företag av sådan omfattning som telegrafverkets verkstad. Anställandet av en sådan befattningshavare synes mig också vara en lyckligt funnen åtgärd. I betraktande av det permanenta behovet av denne tjänsteman lär ej heller något vara att erinra mot befattningens uppförande å ordinarie stat. Beträffande avlöningsbeloppet har jag för min del funnit vad styrelsen därutinnan anført till fullo motivera styrelsens förslag, att med befattningen skulle förenas en avlöning av lägst 3,800 kronor och högst 5,500 kronor, vilket sistnämnda belopp skulle erhållas efter 12 år.

5. Särskilda anslag.

I fråga om utgifterna från anslaget för *uppbördsprovision* meddelar styrelsen, att de uppgått till:

under år 1910.....	kr. 203,588
» » 1911.....	» 209,835
» » 1912.....	» 221,031
» » 1913.....	» 228,790
» » 1914.....	» 239,294

I 1915 och 1916 års stater är anslaget upptaget till 242,000 respektive 250,000 kronor. För år 1917 anser styrelsen att det bör ökas med 10,000 kronor och således upptagas till 260,000 kronor.

I anslaget till *felräkningspenningar*, för år 1916 beräknat till 20,000 kronor, finner styrelsen en ökning med 5,000 kronor till 25,000 kronor nödvändig, alldenstund utgifterna från anslaget belöpt sig till något över 24,000 kronor under år 1914.

Anslaget för *hyresbidrag* är beräknat till 160,000 kronor för år 1916. Utgifterna från anslaget ökades från år 1913 till år 1914 med omkring 3,500 kronor och belöpte sig sistnämnda år till omkring 159,500 kronor. På grund därav förordar styrelsen en höjning av anslaget för år 1917 med 10,000 kronor, så att det bestämmes till 170,000 kronor.

I *dyrortstillägg*, för vilket ändamål är i staten för år 1916 upptaget ett anslag å 221,000 kronor, utbetalades, enligt vad styrelsen meddelar, under år 1913 199,622 kronor och under år 1914 209,597 kronor, mot-

svarande en ökning av omkring 10,000 kronor. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslaget för år 1917 höjes till 240,000 kronor, vilket är 19,000 kronor högre belopp än det i 1916 års stat upptagna.

Från anslaget till *beklädnad* utbetalades, enligt vad styrelsen meddelar, under år 1914 dels 83,600 kronor för materialier och dels 86,300 kronor i tillverkningskostnad eller således tillhopa 169,900 kronor. Telegrafstyrelsen beräknar, att motsvarande siffror under år 1915 bliva omkring 100,000 kronor för materialier och 90,000 kronor i tillverkningskostnad eller således tillsammans omkring 190,000 kronor. Den oerhörda stegringen i prisen å beklädnadsmaterialier torde enligt styrelsens mening icke komma att gå tillbaka under år 1916, då de materialier, som skola levereras och betalas under år 1917, skola upphandlas. Enligt styrelsens uppfattning bör man räkna med att materialiekostnaden skall bliva 50 procent högre för de effekter, som upphandlas under år 1916 och betalas av 1917 års anslag, än för dem, om vilkas levererande avtal träffades under år 1914 och likvid skett under år 1915. Härigenom skulle materialiekostnaden för år 1917 bliva omkring 150,000 kronor, och tillverkningskostnaden torde icke bliva lägre än omkring 100,000 kronor. På sålunda anförda grunder anser sig styrelsen böra beräkna anslaget i fråga för år 1917 till 250,000 kronor, motsvarande en ökning från år 1916 med 80,000 kronor.

För *sjukvård och begravningshjälp* är i 1916 års stat beräknat ett belopp av 60,000 kronor. Den årliga ökningen i utgifterna från detta anslag har i medeltal under senaste åren uppgått till 7,000 å 8,000 kronor. Då den verkliga utgiften under år 1914 utgjorde omkring 61,600 kronor, förmenar styrelsen således, att för år 1917 icke kan upptagas lägre belopp än 80,000 kronor, eller 20,000 kronor högre än för år 1916 beräknats.

Anslaget för *belöningar, studieresor och gratifikation*er åt tjänstemän, vilket i motsats mot de övriga särskilda anslagen icke är förslagsanslag, föreslås för år 1917 till oförändrat belopp eller 15,000 kronor.

Summan av de utav styrelsen sålunda föreslagna *ökningarna* å de särskilda anslagen uppgår till 144,000 kronor, vadan dessa anslag, som i 1916 års stater äro utförda med 896,000 kronor, vid bifall till förslaget böra för år 1917 upptagas till 1,040,000 kronor.

Mot vad telegrafstyrelsen föreslagit under »särskilda anslag» har jag icke funnit annan erinring att framställa än att jag beträffande anslaget till beklädnad anser vad av telegrafstyrelsen anförts om beräknade

Departements-
chefen.

prisstegringar med anledning av världskriget icke i och för sig utgöra fullgiltig anledning till anslagets förhöjning. Försiktigheten har emellertid synts mig bjuda, att, jämväl med hänsyn till den alltjämt fortgående ökningen av telegrafverkets personal, det för ifrågavarande ändamål erforderliga förslagsanslaget upptages till det av telegrafstyrelsen föreslagna belopp.

1916 års avlöningsstat slutar å ett belopp av kronor 7,966,330: —

Här ovan av mig föreslagna ökningar utgöra:

å anslagen för telegrafstyrelsen	kronor	22,340: —
» » » linjedistriktet	»	52,540: —
» » » trafikdistriktet och stationerna	»	670,520: —
» » » verkstaden	»	2,080: —
» de särskilda anslagen	»	144,000: —

1917 års avlöningsstat kommer alltså att sluta å kronor 8,857,810: —

eller 891,480 kronor högre belopp än avlöningsstaten för år 1916.

B. Övergångsstat.

Anslagen under denna rubrik uppgå enligt 1916 års stat till 23,900 kronor. Styrelsen meddelar, att å dess övergångsstat numera kvarstå endast en ordinarie och tre extra ordinarie tjänstemän med en sammanlagd avlöning för år 1917 av 10,800 kronor. Då för dessa tjänstemän inga befattningar å den ordinarie staten hållas vakanta, måste nämnda belopp oavkortat upptagas under rubriken övergångsstat. Vid linjedistriktet kvarstå å övergångsstat två ordinarie tjänstemän med en avlöning tillhopa under år 1917 av 5,200 kronor. Men som för dem hållas vakanta två tjänster å ordinarie stat, erfordras intet anslag under förevarande rubrik till linjedistriktet.

Slutsumman av övergångsstaten blir således för år 1917 10,800 kronor eller 13,100 kronor lägre belopp än i 1916 års stat upptagits.

C. Pensions- och understödsstater.

I skrivelse den 13 april 1915, nr 46, varuti riksdagen anmälde sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fastställande

av telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1916, anförde riksdagen vidkommande anslaget till *livräntor och understöd*, att riksdagen, såsom i särskild skrivelse anmälts, utöver Kungl. Maj:ts förslag om beredande av vissa personliga understöd att utgå av telegrafmedlen, i anledning av en inom riksdagen motionsvis gjord framställning beslutat höjning av ett tidigare av riksdagen beviljat dylikt understöd. Riksdagen hade visserligen icke förbisett, att detta beslut skulle, i enlighet med dittills tillämpade grunder för beräkningen av anslaget till livräntor och understöd, kunna anses påkalla vederbörlig höjning av detta anslag. Med hänsyn emellertid å ena sidan därtill, att berörda anslag plägat utvisa besparingar — beroende på inträffad avgång bland de understödsberättigade — samt å andra sidan till den jämförelsevis ringa ytterligare belastning av anslaget, som på grund av beslutet kunde ifrågakomma, hade riksdagen icke ansett höjning av anslaget vara nödvändig. Skulle mot all förmodan anslaget komma att visa sig otillräckligt för bestridande av de å detsamma anvisade utbetalningar, syntes telegrafstyrelsen icke sakna utvägar att bereda medel för utgifternas bestridande. Vad som förekommit hade emellertid fäst riksdagens uppmärksamhet å det mindre lämpliga däri, att anslaget till livräntor och understöd hade bestämt anslags natur. I anslutning till vad förhållandet vore beträffande pensionsanslagen å postverkets driftkostnadsstat syntes förevarande anslag böra för framtiden erhålla natur av förslagsanslag.

I 1916 års stat upptogs ett belopp av 28,337 kronor under rubriken livräntor och understöd. Utöver de livränte- och understödsbelopp, som ingå i denna summa, hava, meddelar telegrafstyrelsen nu, i behörig ordning nya livräntor och understöd beviljats till sammanlagt belopp av 1,135 kronor, varemot genom inträffade dödsfall tre dylika belopp å sammanlagt 825 kronor upphört att utbetalas. I särskild skrivelse den 24 september 1915 har styrelsen föreslagit beviljandet av ytterligare fyra årliga understöd till sammanlagt belopp av 3,900 kronor.

Med anledning därav och i enlighet med den av riksdagen uttalade åsikten rörande ifrågavarande anslags natur har styrelsen i förslaget till stat för år 1917 såsom förslagsanslag till livräntor och understöd upptagit ett belopp av, i avrundat tal, 32,500 kronor eller 4,163 kronor mera än för år 1916 beräknats. Styrelsen anser, att, även om ytterligare livräntor och understöd skulle komma att beviljas till utgående från 1917 års anslag, nämnda belopp, 32,500 kronor, icke torde behöva överskridas, enär åtminstone för närvarande beviljade årliga understöd till sammanlagt belopp av omkring 8,000 kronor icke utbetalas, på grund därav att vederbörande ännu icke entledigats ur telegrafverkets tjänst.

Enligt det för telegrafverkets pensionsinrättning gällande reglemente av den 17 juni 1908 skall *telegrafverkets ständiga bidrag till pensionsinrättningen* för personalens pensionerande utgöra 1½ procent av det Sverige tillkommande telegramporto för året. Då styrelsen i särskild skrivelse den 24 september 1915 beräknat inkomsterna av telegrafrörelsen för år 1917 till 3,000,000 kronor, varav 60,000 kronor dock utgöra andra inkomster än telegramporto, anser styrelsen ifrågavarande bidrag böra för år 1917 upptagas till förslagsvis 44,100 kronor eller 5,100 kronor högre belopp än i 1916 års stat.

Det fasta årliga bidraget till telegrafverkets pensionsinrättning, vilket bör höjas i den mån nya ordinarie tjänster inrättas, var i 1915 års stat upptaget till 204,013 kronor. Oaktat att i 1916 års stat uppfördes en del nya tjänster, bibehölls dock anslaget för sistnämnda år vid samma belopp som för år 1915 av den anledning att styrelsen, efter det fullmäktige för delägarna i telegrafverkets pensionsinrättning blivit vid lagtima möte i september 1913 hörda, avgivit förslag till viss ändring i reglementet för pensionsinrättningen, vilken ändring ansågs skola medföra, att någon höjning av anslaget icke skulle erfordras, men i stället telegrafverkets utgifter till fyllnadspensioner ökas. Detta ärende är emellertid fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts avgörande, i det att viss utredning under hand begärts hos styrelsen, som dock icke kan bliva i tillfälle att lämna den begärda utredningen, förrän pensionsfullmäktige ånyo blivit hörda. Då därmed ansetts lämpligen böra anstå till fullmäktiges lagtima möte under hösten år 1916 och den ifrågasatta ändringen i reglementet, därest den skulle komma att gå i den ursprungligen föreslagna riktningen, därför icke torde komma att träda i kraft tidigare än med 1918 års ingång, anser styrelsen ifrågavarande anslag böra för år 1917 beräknas med hänsyn till det ökade antal ordinarie tjänster, som uppförts i såväl 1916 som 1917 års stater. I 1916 års stat uppfördes följande nya ordinarie tjänster, för vilka anslaget i fråga bör ökas med nedan angivna belopp:

5 bokhållare vid linjedistriktet.....	kr.	280: —
1 linjemästare av 2:dra lönegraden vid linjedistriktet	»	125: —
1 linjeförman » 1:sta » » »	»	92: —
3 linjeförmän » 2:dra » » »	»	276: —
3 reparatörer » 1:sta » » »	»	237: —
12 » » 2:dra » » »	»	948: —

Transport kr. 1,958: —

	Transport kr. 1,958: —
3 kontrollörer av 2:dra lönegraden vid trafikdistrikten och stationerna	» 285: —
8 telegrafister vid d:o	» 560: —
3 vaktföreståndare vid d:o	» 198: —
35 interurbantefonister vid d:o	» 2,625: —
1 stationsbiträde vid d:o	» 22: —
	Summa kr. 5,648: —
varemot 3 assistenttjänster indrogos	» 231: —
	Återstod kr. 5,417: —

Då denna ökning av 5,417 kronor bort utgå från och med år 1916, har styrelsen för år 1917 upptagit ökningen med dubbla beloppet eller 10,834 kronor.

Här ovan hava föreslagits följande nya ordinarie tjänster från och med år 1917, för vilka anslaget i fråga jämväl bör ökas med nedan angivna belopp:

1 byråtjänsteman av lägre grad hos styrelsen	kr. 195: —
2 linjeingenjörer hos styrelsen	» 412: —
1 kontrollör av 1:sta lönegraden hos styrelsen	» 103: —
2 vaktmästare hos styrelsen	» 40: —
7 bokhållare vid linjedistriktet	» 392: —
1 linjeförman av 1:sta lönegraden vid d:o	» 92: —
5 linjeförmän » 2:dra » » »	» 460: —
6 reparatörer » 1:sta » » »	» 474: —
20 » » 2:dra » » »	» 1,580: —
7 radiokommissarier vid trafikdistrikten och stationerna	» 721: —
1 kontrollör av 2:dra lönegraden vid d:o	» 95: —
30 telegrafister vid d:o	» 2,100: —
7 vaktföreståndare vid d:o	» 462: —
1 kassör av 1:sta lönegraden vid d:o	» 70: —
10 kassörer av 2:dra lönegraden vid d:o	» 610: —
4 bokhållare vid d:o	» 224: —
85 interurbantefonister vid d:o	» 6,375: —
31 radiotelegrafister vid d:o	» 930: —
2 stationsbiträden vid d:o	» 44: —
1 inköpschef vid verkstaden	» 103: —
	Summa kr. 15,482: —

För år 1917 bör alltså det fasta årliga bidraget till pensionsinrättningen, i 1916 års stat upptaget till 204,013 kronor, ökas med 26,316 kronor eller till 230,329 kronor.

Telegrafverkets bidrag till dess änke- och pupillkassa utgör enligt 1916 års stat 22,593 kronor, vilket belopp bör för en var av de i 1917 års stat upptagna 80 nya manliga tjänsterna ökas med 27 kronor 50 öre d. v. s. med 2,200 kronor. Anslaget bör således för år 1917 upptagas till 24,793 kronor.

Anslaget till *fyllnadspensioner* torde, därest, såsom ovan förutsatts, någon ändring i pensionsreglementet icke före 1917 års utgång träder i kraft, kunna för år 1917 bibehållas vid det i 1916 års stat upptagna beloppet, 115,000 kronor.

Summan av anslagen å 1916 års pensions- och understödsstater utgör kr. 408,943: —

Enligt vad ovan anförts bör för år 1917 ökning ske med följande belopp:

å anslaget för livräntor och understöd	»	4,163: —
» » » det ständiga bidraget till pensionsinrättningen	»	5,100: —
» » » det fasta årliga bidraget till pensionsinrättningen	»	26,316: —
» » » bidrag till änke- och pupillkassan	»	2,200: —

vadan pensions- och understödsstaterna i 1917 års stat-förslag utförts med kr. 446,722: —
 eller 37,779 kronor högre belopp än för år 1916 beräknats.

Departements-
chefen.

Mot vad styrelsen föreslagit beträffande övergångsstaten samt pensions- och understödsstaterna har jag intet att erinra.

D. Omkostnadsstat.

Bland anslagen under denna rubrik, vilka alla äro förslagsanslag, möter först anslaget för *stationers och linjers underhåll*. Styrelsen uppgiver, att för detta ändamål utgivits:

under år 1910	kr. 2,571,416: —
» » 1911	» 2,813,996: —
» » 1912	» 2,914,581: —
» » 1913	» 3,312,013: —
» » 1914	» 3,478,574: —

I staterna för åren 1915 och 1916 är anslaget upptaget till 3,325,000 respektive 3,600,000 kronor. I medeltal har den årliga ökningen i utgifterna belöpt sig till omkring 227,000 kronor. Med utgångspunkt från den verkliga utgiften under år 1914, 3,478,574 kronor, skulle således från anslaget komma att utbetalas minst omkring 3,705,000 kronor år 1915, 3,932,000 kronor år 1916 och 4,159,000 kronor år 1917. Emellertid är att märka, att för år 1916 uppförts i telegrafverkets staten två nya anslag, till mark- och takhyror m. m. samt till motordrift m. m., å tillhoppa 107,000 kronor, vilket gör att från och med år 1916 sistnämnda belopp kommer att avlyftas från titeln stationers och linjers underhåll. På grund härav anser sig styrelsen kunna för år 1917 begränsa anslagsbehovet till jämnt 4,000,000 kronor, utgörande 400,000 kronor högre belopp än för år 1916 beräknats.

Anslaget för *fastigheter*, i 1916 års stat beräknat till 160,000 kronor, anser styrelsen för år 1917 kunna minskas med 35,000 kronor och således upptagas till 125,000 kronor.

I anslaget för *förhyrda lokaler*, vilket för år 1916 är upptaget till 230,000 kronor, anser styrelsen någon förhöjning icke behöva för år 1917 ifrågasättas.

Enahanda är förhållandet med det i 1916 års stat nyuppförda anslaget för *mark- och takhyror m. m.*, vilket anslag styrelsen anser även för år 1917 böra upptagas till 75,000 kronor.

Det i 1916 års stat till 150,000 kronor beräknade anslaget för *förråden* bör enligt styrelsens mening för år 1917 upptagas till 25,000 kronor högre belopp eller till 175,000 kronor. Redan under år 1915 synas nämligen, enligt vad styrelsen uppgiver, utgifterna från anslaget komma att överstiga 150,000 kronor.

För *eldning, belysning och städning av tjänstelokaler* är i 1916 års stat beräknat ett belopp av 270,000 kronor. Belastningen av detta anslag har emellertid genom uppförandet i staten av det särskilda anslaget för fastigheter, från vilket anslag utgifterna för fastigheternas central-uppvärmning m. m. numera bestridas, minskats så, att styrelsen för år 1917 anser anslaget böra minskas med 20,000 kronor och således upptagas till 250,000 kronor.

Anslaget för *motordrift m. m.*, vilket nyuppfördes i staten för år 1916 och då upptogs till 32,000 kronor, anser styrelsen böra för år 1917 beräknas till 23,000 kronor högre belopp eller till 55,000 kronor. Ökningen faller till största delen å driften av nya radiotelegrafstationer.

Utgifterna för *stationsinventarier* uppgiver styrelsen hava till följd särskilt av iordningställandet av nya stationslokaler samt inköp av räkne- och

skrivmaskiner ökats under år 1914 till omkring 175,000 kronor. Av samma anledningar samt på grund därav att numera viss personal vid verket förses med motorcyklar till besparande av tid och resekostnader och då utgifterna för dem åtminstone tills vidare avföras under titeln stationsinventarier, är det enligt telegrafstyrelsens uppgift att förvänta, att anslaget i fråga jämväl under år 1917 skall komma att anlitas så starkt, att detsamma bör upptagas till samma belopp som den verkliga utgiften år 1914 eller 175,000 kronor, motsvarande en ökning från 1916 års beräknade belopp med 75,000 kronor.

Då utgifterna från anslaget för *verktygsinventarier* under år 1914 belöpt sig till omkring 84,000 kronor, anser styrelsen detta anslag, som för år 1916 är upptaget till 80,000 kronor, böra för år 1917 höjas med 10,000 kronor till 90,000 kronor.

Till *blanketter, skrivmaterialier, tryckningskostnad m. m.* anslogs för år 1916 ett belopp av 320,000 kronor. En höjning av detta anslag med 30,000 kronor har styrelsen, särskilt med hänsyn till de ständigt stigande utgifterna för rikstelefonkatalogen, funnit oundgänglig, vadan styrelsen anser anslaget för år 1917 böra upptagas till 350,000 kronor.

Anslaget för *frakt- och transportkostnader* synes styrelsen för år 1917 kunna bibehållas vid det för år 1916 beräknade beloppet, 120,000 kronor.

Då telegrafverkets *postavgifter* under senare åren varit stadda i jämn stegring, från omkring 40,000 kronor år 1910 till omkring 77,000 kronor år 1914, föreslår styrelsen, att detta anslag för år 1917 ökas till 90,000 kronor eller 20,000 kronor högre belopp än för år 1916 beräknats.

I avseende å anslaget för *resekostnads- och traktamentsersättning* föreslår styrelsen, att det för år 1917 upptages till samma belopp som för år 1916 eller 60,000 kronor.

Beträffande utgifterna för *telegrafverkets undervisningsanstalt* har styrelsen erinrat, hurusom desamma, på sätt styrelsen redan i sitt förslag till stat för 1916 meddelade, under de senaste åren oavbrutet ökats, beroende dels på behovet av tätare och större lärokurser för tillgodoseendet av verkets krav på ökad personal och dels på anordnandet av lärokurser i radiotelegrafi, vilket även nödvändiggjort anskaffandet av undervisningsmateriel för detta ändamål. Även under år 1914 hava utgifterna för anstalten vuxit i avsevärd grad, nämligen från omkring 38,000 kronor år 1913 till omkring 69,000 kronor år 1914. Då styrelsen har anledning antaga, att någon väsentlig ytterligare ökning i omkostnaderna för anstalten icke under år 1917 skall inträda, föreslår styrelsen, att anslaget för an-

stalten beräknas för år 1917 till ett belopp, ungefär motsvarande den verkliga utgiften under år 1914, eller således till 70,000 kronor, vilket skulle innebära en förhöjning av 1916 års anslag med 20,000 kronor.

De i 1916 års stat upptagna anslagen för *Sveriges bidrag till underhåll av telegrafunionens internationella byrå i Bern* samt för räntor, utgörande respektive 3,000 och 34,000 kronor, anser styrelsen för år 1917 kunna bibehållas vid sina nyssnämnda bolopp.

Vidkommande slutligen anslaget för *diverse utgifter*, i 1916 års stat upptaget till 76,827 kronor, föreslår styrelsen, att, då utbetalningarna från anslaget under år 1914 uppgått till omkring 80,000 kronor och ungefär liknande belopp torde under år 1917 minst bliva erforderligt, anslaget måtte, till avjämnande jämväl av driftkostnadsstatens slutsumma, bestämmas till 82,668 kronor, innebärande en ökning från det för år 1916 beräknade beloppet med 5,841 kronor.

Anslaget till stationers och linjers underhåll har av styrelsen för år 1917 beräknats till 4,000,000 kronor eller 400,000 kronor högre än för år 1916. I följande, av mig införskaffade tablå angives, huru denna underhållskostnad under de senaste åren fördelat sig på och huru densamma under de kommande åren antages komma att fördela sig på telegrafverkets tre rörelsegrenar: lokalnäten, interurbannätet och telegrafnätet. Departements-
chefen.

År.	Lokalnäten.			Interurbannätet.			Telegrafnätet.			Summa underhålls- kostnad.	I fastställd stat resp. statförslag beräknad kostnad.										
	Under- hålls- kostnad.	Antal apparater (med deltal för året).	Kost- nad för app.	Underhålls- kostnad.	Antal km. ledning (medel- tal för året).	Kost- nad pr km. led- ning.	Underhålls- kostnad.	Antal km. ledning (medel- tal för året).	Kost- nad pr km. led- ning.												
	Kr.		Kr.	Kr.		Kr.	Kr.		Kr.	Kr.	Kr.										
1911	2,133,204	67	133,097	16	03	474,846	22	77,019	10	6	16	205,944	90	32,246	5	6	38	2,813,995	79	2,500,000	—
1912	2,116,547	28	143,086	14	79	578,771	15	80,638	30	7	17	219,263	01	32,356	5	6	77	2,914,581	44	2,600,000	—
1913	2,266,810	16	153,812	14	74	668,691	13	85,378	50	7	83	376,511	21	33,248	1	11	32	3,312,012	50	2,800,000	—
1914	2,315,399	79	164,523	14	07	815,982	17	91,383	20	8	93	347,192	35	34,022	6	10	20	3,478,574	31	3,100,000	—
1915*	2,436,000	—	174,000	14	—	875,700	—	97,300	—	9	—	342,000	—	34,200	—	10	—	3,653,700	—	3,325,000	—
1916*	2,576,000	—	184,000	14	—	936,000	—	104,000	—	9	—	350,000	—	35,000	—	10	—	3,862,000	—	3,600,000	—
1917*	2,619,000	—	194,000	13	50	1,008,000	—	112,000	—	9	—	360,000	—	36,000	—	10	—	3,987,000	—	4,000,000	—

*) Beräknade siffror.

Vad interurbannätet och telegrafnätet vidkommer, är underhållskostnaden i tablån angiven i förhållande till ledningarnas längd, men i fråga om lokalnäten i förhållande till antalet telefonapparater, detta av den anledning, att såväl bokföring som statistik för lokalnäten föres med dessa enheter som grundval. I tablån är antaget, att ökningen av antalet apparater samt av interurban- och telegrafledningarnas längd kommer att under åren 1915—1917 fortgå i ungefär samma skala som hittills. Vidkommande underhållskostnaden per apparat har man i tablån utgått från att den tendens till minskning, som visat sig under åren 1911—1914, skall fortvara. Beträffande underhållskostnaden per kilometer av interurbanledningarna har i tablån förutsatts, att denna skall vara ungefär densamma för åren 1915—1917 som under år 1914. I sammanhang härmed torde till förklarande av att sistnämnda kostnad under åren 1911—1914 varit stadd i stegring böra nämnas, att under dessa år ett allmänt förstärkningsarbete å linjerna fortgått, varjämte linjeflyttningar, nödvändiggiorda av järnvägsutvidgningar, krävt betydliga summor, och torde någon ändring däri icke kunna förväntas inträda under de närmaste åren. I fråga om underhållskostnaden per kilometer telegrafledning har i tablån för åren 1915—1917 antagits ungefär samma siffra som för år 1914, vilken med omkring en krona understiger motsvarande siffra för år 1913. Att underhållskostnaden från och med sistnämnda år blivit avsevärt högre än för de föregående två åren, härrör av samma orsaker, som nyss anförts beträffande interurbanledningarna.

Efter sålunda vunnen utredning anser jag mig böra förorda, att anslaget i fråga höjes i enlighet med vad styrelsen hemställt.

Beträffande telegrafverkets undervisningsanstalt ber jag att få meddela, att utgifterna för densamma under åren 1913 och 1914 fördelade sig på följande sätt:

I. <i>Arvoden och reseersättningar till lärare och elever vid undervisningskurserna:</i>		
år 1913, då en e. o. assistentkurs för 27 elever, en e. o. telegrafistkurs för 44 elever, en radiotelegrafkurs för 24 elever och en dylik kurs för 21 elever anordnades	kronor	19,216: 31
år 1914, då en förberedande e. o. assistentkurs för 17 elever, en e. o. telegrafistkurs för 42 elever, en dylik kurs för 45 elever, en radiotelegrafkurs för 21 elever, en dylik kurs för 21 elever och en förberedande e. o. telegrafistkurs för 10 elever anordnades	»	35,041: 92
II. <i>Kostnad för anställande av certifikatprov med radiotelegrafister:</i>		
år 1913	»	633: 10
» 1914	»	266: —

III. Hyror:

år 1913	kronor	6,125: —
» 1914.....	»	7,975: —
Ytterligare lokaler förhyrdes från den $\frac{1}{10}$ 1914.		

IV. Städning, belysning och uppvärmning:

år 1913	»	2,076: 11
» 1914.....	»	2,589: 26
Ökningen år 1914 beroende såväl på ökat antal kurser som på utvidgade lokaler.		

V. Inköp av undervisningsmateriel m. m.:

år 1913 ..	»	8,215: 34
» 1914.....	»	12,718: 87

VI. Tekniska tidskrifter och böcker:

år 1913.....	»	882: 30
» 1914.....	»	1,024: 95

VII. Kostnad för tryckning av lärobok i telegrafi:

år 1914.....	»	5,919: —
Under år 1913 förekom ingen dylik utgift.		

VIII. Kostnad för reparation och omändring av lokalerna:

år 1914.....	»	2,456: 67
Under år 1913 förekom ingen dylik utgift.		

IX. Diverse utgifter:

år 1913.....	»	863: 27
» 1914.....	»	1,516: 44

Summa utgifter:

år 1913.....	»	38,011: 43
» 1914.....	»	69,508: 11

I betraktande av den icke blott tillfälliga utan alltjämt fortgående hastiga stegringen i telegraf- och telefontrafiken samt radiotelegrafiens väntade utbredning dels genom anläggandet av fasta radiostationer och dels såsom följd av den snart ikraftträdande skyldigheten för vissa fartyg att vara försedda med radiotelegrafanläggning lär det, efter vad jag förvissat mig om, icke kunna förväntas, att den väsentligaste utgiftsposten för undervisningsanstalten, nämligen för anordnandet av lärokurser, skall kunna för år 1917 nedbringas under vad motsvarande post belöpte sig till år 1914, utan torde snarare denna post komma att ökas. Den näst största posten, materielinköp, torde under år 1917 icke

komma att ökas utöver 1914 års siffra. Under närmaste åren lära nya läroböcker, dels i telefoni och dels i telegrafi, komma att tryckas, vadan det är att antaga att posten tryckningskostnad under år 1917 kommer att snarare över- än understiga samma utgift år 1914. Övriga poster äro av mindre betydelse och tämligen konstanta, fränsett allenast utgiften under år 1914 för reparation och omändring av lokalerna, en utgift, som, vad år 1917 angår, nu givetvis icke kan bedömas.

Med hänsyn till sålunda föreliggande omständigheter anser jag mig böra biträda telegrafstyrelsens förslag även i denna del.

De ökningar, som föreslagits å vissa andra anslag under omkostnadsstaten, föranleda icke heller erinran från min sida.

Summan av anslagen å 1916 års omkostnadsstat
utgör kr. 5,430,827: —

Vid bifall till vad jag föreslagit skulle nedan-
nämnda anslag ökas:

stationers och linjers underhåll ...	med kr. 400,000: —
förråden	» » 25,000: —
motordrift m. m.	» » 23,000: —
stationsinventarier	» » 75,000: —
verktygsinventarier	» » 10,000: —
blanketter, skrivmaterialier, tryck- ningskostnad m. m.	» » 30,000: —
postavgifter	» » 20,000: —
telegrafverkets undervisningsan- stalt	» » 20,000: —
diverse utgifter	» » 5,841: —
tillhopa kr. 608,841: —	

varemot följande anslag skulle minskas:

fastigheter	med kr. 35,000: —
eldning, belysning och städning av tjänstelokaler ...	» » 20,000: —
kr. 55,000: —	

Ökningen av omkostnadsstaten skulle således komma
att utgöra kr. 553,841: —
samt 1917 års omkostnadsstat alltså sluta å kr. 5,984,668: —

Om vad jag sålunda föreslagit vinner godkännande, komma telegrafverkets driftkostnader för år 1917 att utgöra de belopp, som utvisas av följande tablå, vilken även innehåller jämförelse med den för år 1916 av riksdagen, i enlighet med Kungl. Maj:ts därom avlåtna proposition, fastställda stat för telegrafverkets driftkostnader.

S t a t .	Belopp för år 1916.	Belopp för år 1917.	Ökning för år 1917.	Minskning för år 1917.
Avlöningsstat	7,966,330	8,857,810	891,480	—
Övergångsstat	23,900	10,800	—	13,100
Pensions- och understödsstater	408,943	446,722	37,779	—
Omkostnadsstat	5,430,827	5,984,668	553,841	—
Summor	13,830,000	15,300,000	1,483,100	13,100
			ökning	1,470,000

Med åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

dels besluta de ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907, som framgå av bifogade förslag till nådig kungörelse i ämnet,

dels ock godkänna bifogade förslag till stat för telegrafverkets driftkostnader under år 1917 samt bestämma telegrafverkets anslag för driftkostnader under samma år, förslagsvis, till 15,300,000 kronor, att utgå direkt av telegrafmedlen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.

Bilaga A.

Förslag

till

Stat för telegrafverkets driftkostnader
under år 1917.

		K r o n o r.		
A. Avlöningsstat.				
1. Telegrafstyrelsen:				
<i>Chef:</i>				
Generaldirektören	arvode	15,000		
<i>Ledamöter:</i>				
3 byråchefer	förslagsvis	27,000		
2 fullmäktige à 3,000 kronor	arvode	6,000		
Generaldirektörens ställföreträdare	"	1,000		
<i>Tjänstemän:</i>				
1 professor	förslagsvis	7,500		
1 byråingenjör	}	43,100	"	
1 byråkontrollör				
1 förrådsintendent				
1 föreståndare för undervisningsanstalten				
1 kamrer				
1 sekreterare	}	48,100	"	
1 sekreterare och aktuarie				
9 övriga byråtjänstemän	"	48,100		
3 linjeingenjörer	"	14,200		
Transport		161,900		

		K r o n o r.		
	Transport	161,900		
1 kontrollör av 1:sta lönegraden	förslagsvis	3,800		
7 assistenter	»	19,100		
1 föreståndare för katalogexpeditionen	»	2,400		
5 telegrafister	»	7,770		
18 kontorsskrivare	»	30,720		
8 vaktmästare	»	11,670		
Förste vaktmästare	arvode	200		
		237,560		
Arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m.	förslagsvis	56,000	293,560	
2. Linjedistriktet:				
7 linjedirektörer	förslagsvis	53,500		
21 linjeingenjörer	»	119,700		
6 förrådsbokhållare	»	17,100		
7 kassörer av 1:sta lönegraden	»	13,680		
19 bokhållare	»	22,140		
10 linjemästare av 1:sta lönegraden	»	24,900		
26 » » 2:dra »	»	55,980		
45 linjeförmän » 1:sta »	»	76,080		
58 » » 2:dra »	»	82,470		
22 reparatörer » 1:sta »	»	29,970		
285 » » 2:dra »	»	376,800		
		872,320		
Arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m.	»	60,000	932,320	
3. Trafikdistriktet och stationerna:				
2 telefondirektörer	förslagsvis	9,200		
1 telegrafdirektör av 1:sta lönegraden	»	4,100		
3 telegrafdirektörer av 2:dra »	»	12,600		
3 telegrafinspektörer å 3,500 kronor	arvode	10,500		
1 telegrafinspektör	»	2,500		
14 kommissarier av 1:sta lönegraden	förslagsvis	52,400		
	Transport	91,300	1,225,880	

		K r o n o r.		
	Transport	91,300	1,225,880	
16 kommissarier av 2:dra lönegraden	förlagsvis	53,200		
7 radiokommissarier	"	26,600		
23 kommissarier av 3:dje lönegraden	"	66,600		
17 " " 4:de " "	"	39,800		
36 kommissarier " 5:te " "	"	55,625		
40 " " 6:te " "	"	49,350		
24 " " 7:de " "	"	27,575		
7 kontrollörer av 1:sta lönegraden	"	34,800		
12 " " 2:dra " "	"	47,200		
125 assistenter	"	371,300		
393 telegrafister	"	604,500		
93 vaktföreståndare	"	156,960		
3 kassörer av 1:sta lönegraden	"	4,860		
24 " " 2:dra " "	"	33,660		
9 bokhållare	"	10,650		
1,010 interurbanttelefonister	"	1,208,390		
31 radiotelegrafister	"	39,060		
9 stationsförmän	"	12,660		
65 stationsbiträden	"	74,880		
		3,008,970		
Arvoden till extra ordinarie tjänstemän, vikariatsersättning m. m.	"	3,530,000	6,538,970	
4. Verkstaden:				
1 verkstadsdirektör	arvode	12,000		
3 verkstadsingenjörer	förlagsvis	16,500		
1 kontorschef	"	4,600		
1 inköpschef	"	3,800		
1 materialförvaltare	"	3,800		
3 verkmästare	"	11,000		
1 kassör av 1:sta lönegraden	"	1,260	52,960	
5. Särskilda anslag:				
Uppbördsprovision	förlagsvis	260,000		
Felräkningspenningar	"	25,000		
	Transport	285,000	7,817,810	

		K r o n o r.		
	Transport	285,000	7,817,810	
Hyresbidrag	förslagsvis	170,000		
Dyrortstillägg	»	240,000		
Beklädnad	»	250,000		
Sjukvård och begravningshjälp	»	80,000		
Belöningar, studieresor och gratifikationer åt tjänstemän ...		15,000	1,040,000	8,857,810
B. Övergångsstat.				
1. Telegrafstyrelsen:				
1 tjänsteman av 1:sta lönegraden	förslagsvis	4,000		
Arvoden till extra ordinarie tjänstemän	»	6,800	10,800	
2. Linjedistriktet:				
1 linjeingenjör	förslagsvis	4,000		
1 materialvakt	»	1,200		
		5,200		
Avgå under A. Avlöningsstat upptagna avlöningar		5,200	—	10,800
C. Pensions- och understödsstater.				
Livräntor och understöd	förslagsvis	—	32,500	
Bidrag till telegrafverkets pensionsinrättning, 1½ procent av den för året till 2,940,000 kronor beräknade tele- graminkomsten	förslagsvis	44,100		
	tilläggsbelopp	230,329	274,429	
Bidrag till telegrafverkets änke- och pupillkassa		—	24,793	
Fyllnadspensioner	förslagsvis	—	115,000	446,722
D. Omkostnadsstat.				
(Förslagsanslag.)				
Stationers och linjers underhåll		—	4,000,000	
Fastigheter		—	125,000	
Förhyrda lokaler		—	230,000	
Mark- och takhyror m. m.		—	75,000	
	Transport	—	4,430,000	9,315,332

	K r o n o r.		
Transport	—	4,430,000	9,315,332
Förråden	—	175,000	
Eldning, belysning och städning av tjänstelokaler	—	250,000	
Motordrift m. m.	—	55,000	
Stationsinventarier	—	175,000	
Verktögsinventarier	—	90,000	
Blanketter, skrivmaterialier, tryckningskostnad m. m.	—	350,000	
Frakt- och transportkostnader	—	120,000	
Postavgifter	—	90,000	
Resekostnads- och traktamentsersättning	—	60,000	
Telegrafverkets undervisningsanstalt.....	—	70,000	
Sveriges bidrag till underhåll av telegrafunionens interna- tionella byrå i Bern	—	3,000	
Räntor	—	34,000	
Diverse utgifter.....	—	82,668	5,984,668
Summa utgifter för verkets drift	—	—	15,300,000

Anm. De befattningar, som äro angivna med *kursiv* stil, äro avsedda att i regel innehavas av kvinnliga tjänstemän.

Bilaga B.

Förslag

till

nådig kungörelse angående vissa ändringar i avlöningsreglementet för tjänstemän vid telegrafverket den 11 oktober 1907.

§ 4.

1:o. Avlöning åtnjutes av *icke provisionsberättigad tjänsteman* enligt följande reglering:

	Lägsta avlöning.		Högsta avlöning.	
	Klass.	Kronor.	Klass.	Kronor.
A) inom styrelsen:				
Byråchef	3	8,000	1	9,000
Professor	4	7,500	3	8,000
Byråtjänstemän: sekreterare, kamrerare, sekreterare och aktuarie, byråingenjör, förrådsintendent, byråkontrollör, föreståndare för undervisningsanstalten	10	4,600	5	7,000
övriga	13	3,400	7	6,000
Föreståndare för katalogexpeditionen	19	1,800	16	2,400
Kontorsskrivare	23	1,260	18	1,950
Vaktmästare	24	1,140	20	1,650
B) vid linjedistriktet:				
Linjedirektör	7	6,000	3	8,000
Linjeingenjör	10	4,600	6	6,500
Förrådsbokhållare	19	1,800	13	3,400
Kassör av 1:a lönegraden	23	1,260	17	2,100
Bokhållare	25	1,020	20	1,650
Linjemästare av 1:a lönegraden	21	1,500	15	2,700
” ” 2:a ”	22	1,380	16	2,400

	Lägst avlöning.		Högst avlöning.	
	Klass.	Kroner.	Klass.	Kroner.
Linjeförman av 1:a lönegraden	24	1,140	19	1,800
» » 2:a »	25	1,020	20	1,650
Reparatör » 1:a »	25	1,020	20	1,650
» » 2:a »	26	960	21	1,500
C) vid stationerna:				
Radiokommissarie	12	3,800	8	5,500
Kontrollör av 1:a lönegraden	12	3,800	8	5,500
» » 2:a »	13	3,400	9	5,000
Assistent	19	1,800	12	3,800
Telegrafist	23	1,260	17	2,100
Vaktföreståndare	23	1,260	17	2,100
Kassör av 1:a lönegraden	23	1,260	17	2,100
» » 2:a »	24	1,140	19	1,800
Bokhållare	25	1,020	20	1,650
Interurbantelefonist	26	960	22	1,380
Radiotelegrafist	23	1,260	17	2,100
Stationsförman	25	1,020	21	1,500
Stationsbiträde	27	900	22	1,380
D) vid verkstaden:				
Verkstadsingenjör	10	4,600	6	6,500
Kontorschef	13	3,400	7	6,000
Inköpschef	12	3,800	8	5,500
Materialförvaltare	17	2,100	11	4,200
Verkmästare	17	2,100	12	3,800
Kassör av 1:a lönegraden	23	1,260	17	2,100

De — — — — — tjänstemän.
 2.o. Lön — — — — — tjänstemän.
 3.o. Uppflyttning — — — — — klass.
 4.o. Undantagsvis — — — — — statförslag.
 5.o. Telegrafstyrelsen äger tilldela den, som konstitueras till reparatör av 1:a eller 2:a lönegraden eller till linjeförman av 1:a lönegraden, avlöning efter sådan för befattningen gällande avlöningsklass, att hans sammanlagda avlöningsförmåner för år räknat icke komma att understiga, utan motsvara eller, därest full motsvarighet ej kan ernås, så nära som möjligt överensstämma med

den årsinkomst, han vid tiden för övergången på ordinarie stat skulle, om han i stället kvarstått såsom icke ordinarie, hava åtnjutit på grund av gällande prislista å avlöningar till arbetare vid telegrafverkets linjedistrikt.

§ 7.

1:o.	Rätt	— — — — —	bestämmelser.
2:o.	Generaldirektör	— — — — —	inrättning.
3:o.	För övriga tjänstemän	skall pensionsunderlag beräknas till följande belopp:	
5,600	kronor	för byråchef och professor;	
5,000	»	» linjedirektör, telefondirektör och telegrafdirektör av 1:a lönegraden;	
4,600	»	» sekreterare, kamrerare, sekreterare och aktuarie, byråingenjör, förrådsintendent, byråkontrollör, föreståndare för undervisningsanstalten och telegrafdirektör av 2:a lönegraden;	
4,200	»	» kommissarie av 1:a lönegraden;	
4,000	»	» linjeingenjör och verkstadsingenjör;	
3,900	»	» övriga byråtjänstemän och kontorschef vid verkstaden;	
3,600	»	» kommissarie av 2:a lönegraden, radiokommissarie, kontrollör av 1:a lönegraden och inköpschef vid verkstaden;	
3,300	»	» kommissarie av 3:e lönegraden och kontrollör av 2:a lönegraden;	
3,000	»	» » 4:e » ;	
2,700	»	» assistent och materialförvaltare vid verkstaden;	
2,500	»	» verkmästare vid verkstaden;	
2,300	»	» förrådsbokhållare;	
1,900	»	» linjemästare;	
1,800	»	» kommissarie av 5:e lönegraden;	
1,600	»	» » 6:e » och föreståndare för katalogexpeditionen;	
1,500	»	» » 7:e » , telegrafist, vaktföreståndare, kassör av 1:a lönegraden och radiotelegrafist;	
1,400	»	» kontorsskrivare och linjeförman;	
1,300	»	» kassör av 2:a lönegraden;	
1,200	»	» bokhållare, reparatör och stationsförman;	
1,000	»	» interurbantelefonist, stationsbiträde och vaktmästare.	
4:o.	Pension	— — — — —	medel.
5:o.	Rätt	— — — — —	tjänstår.
6:o.	Skyldighet	— — — — —	tjänsten.
7:o.	Vid	— — — — —	inträde.
8:o.	Rätt	— — — — —	förverkad.
9:o.	Tjänstår	— — — — —	pensionsinrättning.

§ 8.

Tjänsteman äger årligen, när sådant utan hinder för göromålsens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, generaldirektören, byråcheferna, professorn, sekreteraren, kamreraren, sekreteraren och aktuarien, byråingenjören, förrådsintendenten, byråkontrollören och föreståndaren för undervisningsanstalten, en var under en och en halv månad, telefon-, telegraf-, linje- och verkstadsdirektör, byråtjänsteman,

kommissarie, radiokommissarie, kontrollör, linje- och verkstadsingenjör, kontorschef vid verkstaden, inköpschef vid verkstaden, assistent, förrådsbokhållare, materialförvaltare, verkmästare, telegrafist, föreståndare för katalogexpeditionen, kontorskrivare, kassör, bokhållare, vaktföreståndare, interurbantelefonist och radiotelegrafist, en var under en månad, samt linjemästare, linje- och stationsförman, vaktmästare, reparatör och stationsbiträde, en var under en halv månad.

Tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid av året, som av vederbörande överordnade myndighet bestämmes, begagna sig av semester.

§ 16.

1:o. Fri bostad uti telegrafverkets egna eller för ändamålet förhyrda lägenheter jämte fri uppvärmning och belysning eller ock hyresbidrag med högst 300 kronor för år må tillkomma kommissarie av 5:te, 6:te och 7:de lönegraderna ävensom, enligt telegrafstyrelsens bestämmande, föreståndare för större växelstation.

Det ankommer på telegrafstyrelsen att i varje särskilt fall bestämma, huruvida bostadsförmån eller hyresbidrag skall utgå, ävensom beloppet av berörda bidrag.

2:o. Till verkmästare, linjemästare, linjeförman, radiotelegrafist, stationsförman, reparatör och stationsbiträde utgår hyresbidrag, enligt av telegrafstyrelsen fastställda grunder, med minst femton, högst trettio procent av avlöningen.

3:o. Förmånen av fri bostad eller hyresbidrag anses tillhöra lönen.

§ 17.

Radiokommissarie, kontrollör, assistent, förrådsbokhållare, telegrafist, vaktföreståndare, kassör, bokhållare, interurbantelefonist, linjemästare av 1:sta lönegraden, linjeförman av 1:sta lönegraden, radiotelegrafist, stationsförman, reparatör och stationsbiträde äga, enligt av telegrafstyrelsen fastställda grunder, uppbära dyrortstillägg med högst femton procent av avlöningen, dock med iakttagande av att för manlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 3,000 kronor, dyrortstillägg ej må beräknas å högre belopp än 3,000 kronor samt för kvinnlig tjänsteman, vars avlöning överstiger 1,500 kronor, ej å högre belopp än 1,500 kronor.

Dyrortstillägg fördelas i lön och tjänstgöringspenningar i samma proportion som avlöningen; dock skola minst två tredjedelar därav anses såsom lön.

§ 19.

Uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning till visst årligt belopp må tilldelas linjemästare, linjeförman, radiotelegrafist, stationsförman, vaktmästare, reparatör och stationsbiträde ävensom telegrambärare samt vid linjebyggnaderna anställda extra ordinarie underbefäl och arbetare, allt enligt reglemente, som av telegrafstyrelsen fastställles.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1917.

Allmänna grunder till avlöningsförhöjning för icke pensions-
berättigad tjänsteman.

Allmänna grunder till avlöningsförhöjning

Klass	Begyn- nelse- avlön.	Uppflyttning i högre klass kan äga rum,									
		27	26	25	24	23	22	21	20	19	18
		900	960	1,020	1,140	1,260	1,380	1,500	1,650	1,800	1,950
A. Inom styrelsen:											
Byråchef	8,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Professor	7,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byråtjänstemän: sekreterare, kamrerare, sekreterare och aktuarie, byråingen- jör, förrådsintendent, byråkontrollör, föreståndare för undervisningsan- stalten	4,600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
övriga	3,400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Föreståndare för katalogexp.	1,800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kontorsskrivare	1,260	—	—	—	—	2	2	2	3	3	3
Vaktmästare	1,140	—	—	—	3	3	3	3	—	—	—
B. Vid linjedistriktet:											
Linjedirektör	6,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Linjeingenjör	4,600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Förrådsbokhållare	1,800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Kassör av 1:a lönegraden	1,260	—	—	—	—	2	2	2	3	3	3
Bokhållare	1,020	—	—	2	2	2	3	3	—	—	—
Linjemästare av 1:a lönegraden	1,500	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2
” ” 2:a ”	1,380	—	—	—	—	—	2	2	2	3	3
Linjeförman ” 1:a ”	1,140	—	—	—	2	2	2	3	3	—	—
” ” 2:a ”	1,020	—	—	2	2	2	3	3	—	—	—
Reparatör ” 1:a ”	1,020	—	—	2	2	2	3	3	—	—	—
” ” 2:a ”	960	—	—	2	2	2	3	3	—	—	—
C. Vid stationerna:											
Radiokommissarie	3,800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontrollör av 1:a lönegraden	3,800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” ” 2:a lönegraden	3,400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Assistent	1,800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Telegrafist	1,260	—	—	—	—	3	3	3	3	3	3

Klass	Begy- nelse avlön.	Uppflyttning i högre klass kan äga rum,									
		27	26	25	24	23	22	21	20	19	18
		900	960	1,020	1,140	1,260	1,380	1,500	1,650	1,800	1,950
<i>Vaktföreståndare</i>	1,260	—	—	—	—	—	3	3	3	3	3
<i>Kassör av 1:a lönegraden</i>	1,260	—	—	—	—	—	2	2	2	3	3
» » 2:a » 	1,140	—	—	—	—	2	2	2	3	3	—
<i>Bokhållare</i>	1,020	—	—	—	2	2	2	3	3	—	—
<i>Interurbantelefonist</i>	960	—	—	2	2	2	3	—	—	—	—
Radiotelegrafist	1,260	—	—	—	—	—	2	2	2	3	3
Stationsförman	1,020	—	—	—	3	3	3	3	—	—	—
Stationsbiträde	900	—	2	2	2	3	3	—	—	—	—
D. Vid verkstaden:											
Verkstadsingenjör	4,600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kontorschef	3,400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inköpschef	3,800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Materialförvaltare	2,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Verkmästare.....	2,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Kassör av 1:a lönegraden</i>	1,260	—	—	—	—	—	2	2	2	3	3

när avlöning enligt närmast lägre klass innehafts i nedan nämnda antal år.

[illegible]